



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η UNESCO και ο ρόλος της στην διατήρηση των
μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς. Έρευνα
σχετικά με την τουριστική ή όχι εκμετάλλευσή
τους και τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν ή
που θα προκύψουν από αυτή.**

Μελέτη περίπτωσης Ελλάδα.

Σπουδαστές : Γαλάνη Μαρία

Δεληγιάννη Αλεξάνδρα

Επιβλέπουσα: Δρ. Ζαφειροπούλου Αναστασία

ΠΥΡΓΟΣ 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	5
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	
2.1 UNESCO.....	9
2.1.1. Οργανωτικό πλαίσιο.....	9
2.1.2 Δράσεις.....	10
2.1.3 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο.....	10
2.1.4 UNESCO και Διεθνείς Οργανισμοί.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΗΣ UNESCO	
5.1. Θετικές επιπτώσεις.....	15
5.2. Αρνητικές επιπτώσεις.....	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

6.1 Ο εννοιολογικός προσδιορισμός του τουρισμού.....	16
6.2 Οι Επιπτώσεις του Τουρισμού.....	16
6.3Ο Πολιτιστικός τουρισμός.....	17

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Ελληνικά Μνημεία που ανήκουν στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.....

18

7.1 Μελέτη περίπτωσης :Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας.....	19
7.2 Μελέτη περίπτωσης: Το Ιστορικό κέντρο (Χώρα), η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, το Σπήλαιο Αποκάλυψης στην Πάτμο	22
7.3 Μελέτη περίπτωσης: Οι Αρχαιολογικοί χώροι των Μυκηνών και της Τίρονθας...25	
7.4 Μελέτη περίπτωσης: Η Ακρόπολη των Αθηνών.....	29
7.5 Μελέτη περίπτωσης: Η αρχαία Ολυμπία.....	35

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	39
-----------------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	40
-------------------	----

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ.....	40
-----------------------	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία αναλύεται το θέμα του ρόλου της UNESCO στην διατήρηση των μνημείων της παγκόσμιας κληρονομιάς. Συγκεκριμένα, στο θεωρητικό μέρος θα δούμε πως συμβάλλουν τα πολιτιστικά μνημεία στην οικονομική και τουριστική ανάπτυξη. Αρχικά, γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στη συνέχεια, περιγράφονται ποιοι είναι υπεύθυνοι για την προστασία, τη διαχείριση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς σε διεθνές και ελληνικό επίπεδο. Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο ρόλος και οι δράσεις της UNESCO. Έπειτα, γίνεται μια ανάλυση των επιπτώσεων από την ένταξη των Μνημείων στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και τέλος ορίζεται η έννοια του τουρισμού καθώς και τα αρνητικά και θετικά στοιχεία του.

Στο ερευνητικό μέρος της εργασίας, αρχικά, αναφέρονται τα 18 ελληνικά μνημεία που έχουν ενταχθεί στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς και στη συνέχεια παρουσιάζονται σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία (Ακρόπολη Αθηνών, Ακρόπολη Μυκηνών & Τίρυνθας, Αρχαία Ολυμπία, Παλαιά Πόλη Κέρκυρας και Το Ιστορικό κέντρο (Χώρα), η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, το Σπήλαιο Αποκάλυψης στην Πάτμο). Συγκεκριμένα, αναλύονται τα κριτήρια αναγνώρισης τους από τη UNESCO, οι φορείς προστασίας τους, τα έργα και οι παρεμβάσεις που πιθανόν έχουν πραγματοποιηθεί και μέσω στατιστικών στοιχείων που αφορά τον αριθμό επισκεπτών και τουριστών διαπιστώνουμε την τουριστική εκμετάλλευσή τους και τα οικονομικά οφέλη που προκύπτει από αυτή για την τοπική κοινωνία.

Λέξεις κλειδιά : UNESCO, πολιτιστική κληρονομιά, Κατάλογος Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τουρισμός, Παλαιά πόλη Κέρκυρας, Πάτμος, Ακρόπολη Αθηνών, Ακρόπολη Τίρυνθας, Ακρόπολη Μυκηνών, ανάδειξη, προστασία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με αφορμή την παρούσα εργασία θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όσους βοήθησαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μας. Πρώτα από όλους ευχαριστούμε την καθηγήτρια για την ανάθεση και την επίβλεψη της πτυχιακής μας εργασίας. Η καθοδήγησή της ήταν ιδιαίτερα σημαντική στην εκπόνηση της εργασίας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την τριμελή εξεταστική επιτροπή, καθώς και όλους τους διδάσκοντες τους τμήματός μας για την άψογο εκπαιδευτικό ρόλο τους όλα αυτά τα χρόνια.

Τέλος, με την παρούσα εργασία ολοκληρώνονται οι προπτυχιακές μας σπουδές, θα θέλαμε ιδιαίτερα να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας για την ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη που μας παρείχαν αυτά τα χρόνια.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν φορείς της πανανθρώπινης μνήμης. Ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά και για αυτό το λόγο τα κράτη με τη συμμετοχή τους σε διεθνείς οργανισμούς και με τη θέσπιση νομοθετικών μέτρων στοχεύουν στην προστασία τους και στη συντήρησή τους έτσι ώστε να αποδοθούν στους επερχόμενους αλώβητα. Μέσα από την ανάδειξη και την προβολή γίνονται σημεία άμεσης επαφής με την τέχνη και τον πολιτισμό. Ουσιαστικά, αποτελούν πηγές παιδείας και ψυχαγωγίας, καθώς γίνονται πηγές αειφόρου ανάπτυξης και ποιοτικής ανάπτυξης των κατοίκων και των επισκεπτών.

Ο πολιτισμός και ο τουρισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό αποδεικνύεται με την εμφάνιση του «GrandTour» (Μεγάλη Περιοδεία) στην Βρετανία τον 17ο αιώνα. Πρόκειται για τα ταξίδια των Άγγλων αριστοκρατών στα αξιοθέατα πολιτιστικού ενδιαφέροντος στην Γαλλία και την Ιταλία για εκπαιδευτικούς λόγους (Κωστάκης, 2003).

Την τελευταία πεντηκονταετία, ο πολιτιστικός τουρισμός στον Ευρωπαϊκό χώρο έχει συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος ως οργανικό μέρος της παγκόσμιας αγοράς. Σύμφωνα με την UNESCO, οι πολιτιστικές επιχειρήσεις και οι πολιτιστικοί φορείς συμβάλλουν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στην ανάπτυξη της πολιτιστικής πολυμορφίας, αλλά και στην ενδυνάμωση της εθνικής ταυτότητας. Παράλληλα, στον οικονομικό τομέα, έχουν θετικές επιπτώσεις στην αύξηση της απασχόλησης, στην προσέλκυση επιχειρήσεων και στο branding δημιουργικών πόλεων (UNESCO,2006).

Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός και η αρχαία ελληνική ιστορία έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία του Δυτικού πολιτισμού. Η Ελλάδα διαθέτει πλούτο αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, μουσείων που συνδυάζονται με το φυσικό περιβάλλον, ο οποίος μπορεί να «μονοπωλήσει» τουριστικά και πολιτιστικά το ενδιαφέρον. Η διεθνής αναγνώριση της Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς από την UNESCO έχει συμβάλει σημαντικά στην τουριστική αξιοποίηση των αρχαιολογικών χώρων και γενικότερα των πολιτισμικών μνημείων, η οποία με τη σειρά της έχει άμεσα θετικά αποτελέσματα στην οικονομία της χώρας.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Όπως αναφέρει ο Κύρκος (2008), «η έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς εκφράζει μια μορφή κληρονομιάς, η οποία πρέπει να διαφυλαχθεί, προκειμένου να μεταβιβασθεί στις επόμενες γενιές». Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ένα συστατικό στοιχείο για τη συγκρότηση της συλλογικής ταυτότητας μιας κοινωνίας, η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ιστορική μνήμη κάθε λαού. Πρόκειται για το σύνολο των αντικειμένων, των καταλοίπων και των δραστηριοτήτων της ανθρώπινης δραστηριότητας που κληροδοτείται και εκφράζει μια ομάδα, ένα έθνος.

Η Πολιτιστική Κληρονομιά διακρίνεται στην απτή, στην άυλη και στη φυσική.

Η υλική Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει δύο κατηγορίες αγαθών τα κινητά και τα ακίνητα. Τα ακίνητα αποτελούν κτίσματα μεμονωμένα, οικιστικά και ταφικά σύνολα, ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι, ακόμη και τοπία («πολιτιστικά τοπία»), όπου έχει συντελεστεί «αρμονική αλληλεπίδραση μεταξύ φύσης και ανθρώπου» (Κόνσολα, 2006).

Τα κινητά περιλαμβάνουν αρχαιολογικά ευρήματα, έργα τέχνης, γραπτά μνημεία, κ.ά., πολλά από αυτά φυλάσσονται σε αρχεία και βιβλιοθήκες ή εκτίθενται σε μουσεία, γκαλερί και αίθουσες τέχνης. Όλα τα προαναφερόμενα χαρακτηρίζονται ως πολιτιστικά αγαθά λόγω αρχαιολογικού, ιστορικού, εθνολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού ή τεχνολογικού ενδιαφέροντος. (Κόνσολα, 2006).

Η άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει μη υλικά στοιχεία τα οποία χρίζουν νομικής προστασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο επειδή συνθέτουν την πολιτιστική ταυτότητα ενός τόπου. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι προφορικές παραδόσεις, μύθοι, έθιμα, δεξιότητες, τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του λαϊκού, παραδοσιακού και λόγιου πολιτισμού. (Αρχαιολογικός Νόμος 3028/2002, Άρθρο 2).

Η φυσική Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει τόσο το φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα, πανίδα, γεωμορφολογικά στοιχεία), αλλά και τα πολιτιστικά τοπία (φυσικά χαρακτηριστικά με πολιτιστικά χαρακτηριστικά).

Σύμφωνα με το TICCIH¹ η «βιομηχανική» κληρονομιά αναφέρεται στα κατάλοιπα του βιομηχανικού πολιτισμού που έχουν ιστορική, τεχνολογική, κοινωνική, αρχιτεκτονική ή επιστημονική αξία και μπορεί να περιλαμβάνουν από κτίρια και μηχανήματα, μέχρι χώρους μεταποίησης και διύλισης καθώς και χώρους κοινωνικών δραστηριοτήτων σχετικών με τη βιομηχανία. (TICCIH, 2013).

Συσχετιζόμενος με την Πολιτιστική Κληρονομιά αναφέρεται και ο όρος Πολιτιστικά Αγαθά. Σύμφωνα με τον Αρχαιολογικό Νόμο 3028/2002, ως Πολιτιστικά Αγαθά νοούνται όλες οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

¹ TICCIH: Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς-(The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage). Ένας διεθνής κυβερνητικός οργανισμός, ο οποίος αντιπροσωπεύει τη βιομηχανική κληρονομιά και συνεργάζεται με το ICOMOS (διεθνές Συμβούλιο Μνημείων) και την UNESCO, με σκοπό την προστασία των καταλοίπων της βιομηχανίας σε όλο τον πλανήτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ



(Πηγή εικόνας: <https://www.jagranjosh.com/current-affairs/js-rajput-nominated-as-indias-representative-to-unescos-executive-board-1522037129-1>, ημερομηνία προσέλασης 05/05/2019.)

2.1 UNESCO

Υπάρχουν δυο κατηγορίες οργανισμών που αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο. Οι διακυβερνητικοί οργανισμοί και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί.

Σημαντικός διακυβερνητικός οργανισμός είναι η UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) που ιδρύθηκε το 1945, εδρεύει στο Παρίσι και ανήκει στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών. Σύμφωνα με την ιδρυτική πράξη της Unesco, αρ.1, παρ.2γ, στόχος της είναι η διατήρηση, η προαγωγή και η διάδοση της γνώσης, οι οποίες θα εξασφαλίσουν τη συντήρηση και την προστασία της παγκόσμιας κληρονομιάς με την εφαρμογή και την τήρηση των κατάλληλων διεθνών συμβάσεων.

2.1.1. Οργανωτικό πλαίσιο

Η UNESCO αριθμεί 196 χώρες-μέλη και προωθεί τη διεθνή συνεργασία μεταξύ τους στον τομέα της Εκπαίδευσης, της Επιστήμης, του Πολιτισμού και της Επικοινωνίας. Η σύνθεση της Unesco απαρτίζεται από την Γενική Διάσκεψη, το Εκτελεστικό Συμβούλιο και τη Γραμματεία.

Το ανώτατο όργανο είναι η Γενική Διάσκεψη, όπου συμμετέχουν αντιπρόσωποι από τα κράτη μέλη, διακυβερνητικοί οργανισμοί, διάφοροι παρατηρητές και κυβερνητικές οργανώσεις. Συνεδριάζει κάθε 2 χρόνια και εκλέγει το 58μελές Εκτελεστικό Συμβούλιο με 4ετή θητεία, το οποίο έχει τη γενική διαχείριση της Unesco και παρακολουθεί την εφαρμογή του προγράμματος που σχετίζεται με τον προϋπολογισμό και εγκρίνεται από τη Γενική Διάσκεψη.

Ο Γενικός Διευθυντής και το αντίστοιχο προσωπικό απαρτίζουν τη Γραμματεία που ασκεί διοικητικό έργο σε πέντε τομείς: Εκπαίδευση, Φυσικές Επιστήμες, Κοινωνικές Επιστήμες, Πολιτισμός, Επικοινωνία και Πληροφορίες. Ο Γενικός Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την προετοιμασία του προγράμματος δράσης και την υποβολή προτάσεων και διορίζεται με εξαετή θητεία (Ελληνική Δημοκρατία, Μόνιμη αντιπροσωπεία της Ελλάδος στην Ουνέσκο, 2019).

2.1.2 Δράσεις

Στον τομέα της Εκπαίδευσης, η Unesco στοχεύει στη γνώση ως το κλειδί για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Η εκπαίδευση είναι αυτή που αξιολογείται ως πολιτιστικό αγαθό και αυτό το όραμα η Unesco το υλοποιεί με την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού, την παροχή τεχνολογίας για ποιοτική εκπαίδευση για όλους, αλλά και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Στον τομέα της Επιστήμης, η Unesco προωθεί την ανταλλαγή ιδεών και το διάλογο μεταξύ επιστημόνων προς όφελος της ειρήνης και της ανάπτυξης. Παράλληλα, εστιάζει στην παγκόσμια ασφάλεια, την καταπολέμηση της βίας και του ρατσισμού, στην εξάλειψη της φτώχειας και της βιώσιμης ανάπτυξης με γνώμονα την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τέλος, στον τομέα του Πολιτισμού, η Unesco συνεισφέρει αποτελεσματικά στην προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Η αποστολή της UNESCO για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς εστιάζεται στα εξής (UNESCO, 2019):

- ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να υπογράψουν τη Συνθήκη του 1972 για να εξασφαλίσουν την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς
- ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να δημιουργήσουν συστήματα ελέγχου και καταγραφής που θα αναφέρουν σε τακτικά διαστήματα την κατάσταση διατήρησης των χωρών παγκόσμιας κληρονομιάς στην επικράτειά τους
- επικουρεί τα κράτη στην προστασία των χώρων που έχουν υποστεί φθορές και κινδυνεύουν με την παροχή τεχνικής βοήθειας, επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς και έκτακτης οικονομικής βοήθειας.
- Προωθεί την παρουσίαση σε παγκόσμιο επίπεδο της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας
- και τέλος ενθαρρύνει τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού και διεθνής συνεργασία μεταξύ κρατών μελών για τη διαφύλαξη της.

2.1.3 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο.

Το συνεχές ενδιαφέρον της Unesco για την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του ανθρώπου έχει ως αποτέλεσμα την υπογραφή μεγάλου αριθμού συμβάσεων.

Η αρχή έγινε με τη **Διεθνή Σύμβαση της Χάγης (1954)**, που αφορά στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης (Κύρκος, 2008). Η σύμβαση υπογραμμίζει ότι οι καταστροφές που προκαλούνται στα πολιτιστικά αγαθά έχουν βλαβερές επιπτώσεις στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας και για αυτό το λόγο περιλαμβάνονται γενικά και ειδικά μέτρα για την προστασία και τον σεβασμό των πολιτιστικών αγαθών. (Κύρκος, 2008).

Εν συνεχεία, ακολούθησε η **Σύμβαση των Παρισίων (1970)** που αφορά στα μέσα προστασίας και καταπολέμησης της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και διακίνησης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών. Η παράνομη εμπορία και διακίνηση ενός πολιτιστικού αγαθού όχι μόνο αποτελεί κλοπή, αλλά και αποστερεί την ταυτότητα και

οποιαδήποτε δυνατότητα ερμηνείας του σε συνάρτηση με τον τόπο που ανήκει.. (Κύρκος, 2008).

Άλλος σημαντικός σταθμός είναι η **Σύμβαση για την προστασία της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς** (1972). Πρόκειται για ένα πρωτοποριακό κείμενο που αναγνωρίζει την αλληλεξάρτηση ανθρώπου και φύσης. (Κόνσολα, 1995). Από τις ρυθμίσεις της Σύμβασης προέκυψε ο **Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς (World Heritage List)**, ο οποίος περιλαμβάνει πολιτιστικά και φυσικά αγαθά που κάθε κράτος προτείνει και θεωρούνται μοναδικής οικουμενικής αξίας. Η εγγραφή στον Κατάλογο γίνεται μετά από αίτημα του κράτους μέλους και εγκρίνεται από την Επιτροπή. Εκτός, από τον προαναφερόμενο Κατάλογο, υπάρχει και ο **Κατάλογος Παγκόσμιας Κληρονομιάς σε Κίνδυνο (World Heritage List in Danger)**. Εδώ περιλαμβάνονται αγαθά που υπάρχουν στον προηγούμενο Κατάλογο αλλά κινδυνεύουν από φυσικούς και ανθρωπογενείς παράγοντες (π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, καιρικές μεταβολές, πυρκαγιές, ένοπλες συρράξεις, βανδαλισμοί κ.α.) (Κόνσολα, 1995).

Το 2001 υπογράφηκε η **Σύμβαση για την Προστασία της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς**. Πρόκειται για την αρχαιολογική κληρονομιά που βρίσκεται ή προέρχεται από υποβρύχιο περιβάλλον και η Unesco στοχεύει στην προστασία της από την εκμετάλλευσή της από σύγχρονες καταδυτικές τεχνικές και λαφυραγωγούς (Unesco, 2001a).

Το 2003 υπογράφηκε η **Σύμβαση για την Προστασία της Αυλής Πολιτιστικής Κληρονομιάς**. Στο πλαίσιο αυτό, η Unesco μεριμνά για τον εντοπισμό, καταγραφή και προβολή της παγκόσμιας πολιτιστικής ποικιλομορφίας των κρατών (Unesco, 2003).

Τέλος, η **Σύμβαση για την Προστασία και την Προώθηση της Πολυμορφίας στις Πολιτιστικές Εκφράσεις** (2005) ενθαρρύνει τη διαφορετικότητα και την πολιτιστική πολυμορφία στα κράτη. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις διακρατικές συνεργασίες, στην ενίσχυση της τοπικής αγοράς, στην παροχή των επενδυτικών κεφαλαίων που προωθούν τον σεβασμό και την επικοινωνία των πολιτισμών (Unesco, 2005).

Όσες χώρες έχουν επικυρώσει τις προαναφερόμενες Συμβάσεις δεσμεύονται νομικά και ηθικά για τη διεθνή προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Σε περίπτωση παραβίασης των νομικών υποχρεώσεων, υπόκεινται σε προβλεπόμενες από το διεθνές δίκαιο κυρώσεις (Παπακωνσταντίνου, 1999).

2.1.4 UNESCO και Διεθνείς Οργανισμοί

Εκτός, από το θεσμικό ρόλο που έχει αναπτύξει η UNESCO με την κατάρτιση διεθνών συμβάσεων και την επικύρωση θεσμικών κειμένων, έχει προωθήσει και μια πολύπλευρη συνεργασία σε διεθνές επίπεδο με μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) για την ενίσχυση του έργου της.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθοι:

α) *Το Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών* (ICCROM- International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property). Ιδρύθηκε το 1959 μετά από πρωτοβουλία της Unesco και οργανώνει επιστημονικές αποστολές και διεπιστημονικές συνεργασίες με επιστήμονες, αρχαιολόγους, ιστορικούς τέχνης, αρχιτέκτονες, επιμελητές για τη συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων (ICCROM, 2019).

β) *Το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών* (ICOMOS- International Council of Monuments and Sites). Ιδρύθηκε το 1965 με έδρα το Παρίσι και προωθεί τη θεωρία, τη

μεθοδολογία, την τεχνολογία και την ενημέρωση για την προστασία και την ανάδειξη των ιστορικών μνημείων του κόσμου (ICOMOS, 2019).

γ) *Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων* (ICOM- International Council of Museums). Ιδρύθηκε το 1946 από την UNESCO με στόχο την ανάπτυξη και τη διαχείριση των μουσείων. Για αυτό το σκοπό έχουν συσταθεί 30 Διεθνείς Επιτροπές ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα του μουσείων, των εργαζομένων τους, αλλά και να αναπτυχθεί ο κλάδος της μουσειολογίας (ICOM, 2019).

δ) *Η Διεθνής Επιτροπή για τη Βιομηχανική Κληρονομιά* (TICCIH- The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage). Ιδρύθηκε το 1973 και συνεργάζεται με το ICOMOS και την UNESCO για την προστασία των βιομηχανικών καταλοίπων στον πλανήτη (TICCIH, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η μέριμνα για τη φροντίδα των αρχαιοτήτων εκδηλώθηκε κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Αγώνα του 1821 με την προσπάθεια του Αδαμάντιου Κοραή να εμποδίσει τις λεηλασίες των αρχαιοτήτων από τους αρχαιολάτρες περιηγητές, αλλά και με την ίδρυση της Φιλομούσου Εταιρείας.

Μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, επί Ιωάννη Καποδίστρια, ιδρύθηκε η Αρχαιολογική Υπηρεσία, το 1829. Έως και το 1971, με τη σύσταση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών (Ν.Δ. 957/1971), οργανισμοί, Δ/νσεις άλλων Υπουργείων και ανεξάρτητοι φορείς που περιήλθαν στο Δημόσιο είχαν αναλάβει δράση για την προστασία και την καλλιέργεια των τεχνών.

Σήμερα, κεντρικός φορέας της χώρας είναι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Στόχος του Υπουργείου είναι η προστασία και παράλληλα η ανάδειξη τόσο της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, όσο και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς με τη θέσπιση νομοθετικών και θεσμικών παρεμβάσεων.

Στο Σύνταγμα (μετά την αναθεώρηση του το 2001) το άρθρο 18 παρ.1 και το άρθρο 24 παρ.6 αναφέρονται στην προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 18 παρ.1 ορίζει ότι: «Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση των μεταλλείων, ορυχείων, σπηλαίων, αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπόγειων υδάτων και γενικά του υπόγειου πλούτου.»

Το άρθρο 24 παρ.6 ορίζει ότι «Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.»(LAWSPOT, 2001).

Ο Αρχαιολογικός Νόμος 3028/2002 αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο νομοθέτημα μετά το 1932 για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς. Περιλαμβάνει άρθρα που θεμελιώνουν σημαντικές αρχές που αφορούν:

- την έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- την ισότιμη αντιμετώπιση των μνημείων,
- τον εμπλουτισμό της προστασίας με την ευαισθητοποίηση του κοινού,
- την ιδιοκτησία και την κατοχή των μνημείων,

- τη διακίνηση των πολιτιστικών αγαθών,
- την οργάνωση και την προαγωγή της έρευνας,
- κα την ανταλλαγή και το δανεισμό με ξένες χώρες

Σύμφωνα με τον Αρχαιολογικό Νόμο 3028/2002 η προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς συνίσταται: α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,

β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,

γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,

δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,

ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,

στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και

ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

Το ΥΠ.ΠΟ.Α. αποτελείται από την κεντρική υπηρεσία και τις περιφερειακές υπηρεσίες (Εφορίες Αρχαιοτήτων).

Στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών συμμετέχουν και άλλοι φορείς εμμέσως όπως το Υπουργείο Περιβάλλοντος, κυρίως σε υποθέσεις που σχετίζονται με αρχαιολογικούς, ιστορικούς χώρους, αλλά και με τη διατήρηση νεότερων και σύγχρονων ιστορικών μνημείων.

Επίσης, συμμετοχή στην πολιτιστική πολιτική έχει η Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η Εκκλησία και η ιδιωτική πρωτοβουλία (ιδρύματα, σωματεία, ενώσεις προσώπων, αλλά και μη κερδοσκοπικές εταιρείες).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Η Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς έχει καθιερώσει συγκεκριμένα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό ενός αγαθού ως Μοναδικής Οικουμενικής Αξίας και προκρίνει την ένταξή του στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Ο χαρακτηρισμός Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς μπορεί να απονεμηθεί σε μνημεία, κτίσματα, τοποθεσίες που ξεχωρίζουν σε παγκόσμιο επίπεδο για την ιστορική, καλλιτεχνική, πολιτιστική και περιβαλλοντική τους σημασία. Υπάρχουν έξι κριτήρια για την πολιτιστική κληρονομιά και τέσσερα κριτήρια για τη φυσική κληρονομιά, τα οποία Το 2005 ενοποιήθηκαν σε μια ενιαία ομάδα δέκα κριτηρίων. Τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς οφείλουν να πληρούν ένα από τα παρακάτω δέκα κριτήρια. (Κύρκος, 2008).

Τα κριτήρια που είναι επιλέξιμα για την ένταξη στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς είναι (UNESCO, 2017):

- I. Το πολιτιστικό αγαθό να αποτελεί αριστούργημα της ανθρώπινης δημιουργικής ευφυΐας.

- II. Να προβάλλει σημαντικές μεταβολές στις ανθρώπινες αξίες για μακρά περίοδο χρόνου ή σε μία πολιτιστική περιοχή του κόσμου, σε σχέση με την

αρχιτεκτονική ή την τεχνολογία, τις μνημειακές τέχνες, την πολεοδομία ή τον σχεδιασμό τοπίων

- III. Να αποτελεί μια μοναδική ή εξαιρετική μαρτυρία για κάποια πολιτισμική παράδοση ή πολιτισμού ζώντα ή εξαφανισμένου.
- IV. Να αποτελεί μοναδικό παράδειγμα τύπου κτηρίου, αρχιτεκτονικού ή τεχνολογικού συνόλου ή τοπίου που απεικονίζει σημαντική στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας
- V. Να αποτελεί σημαντικό παράδειγμα παραδοσιακού οικισμού, χερσαίας ή θαλάσσιας χρήσης, το οποίο αντιπροσωπεύει έναν πολιτισμό ή σύνολο, ή ανθρώπινης αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον, ιδιαίτερα όταν το τελευταίο έχει γίνει ευάλωτο υπό την πίεση μη αναστρέψιμων αλλαγών.
- VI. Να συνδέεται άμεσα ή απτά με γεγονότα ή ζώσες παραδόσεις, με ιδέες ή πεποιθήσεις, με καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά έργα εξαιρετικής παγκόσμιας αξίας.
- VII. Να περιέχει εξαιρετικά φυσικά φαινόμενα ή περιοχές μοναδικής φυσικής ομορφιάς και αισθητικής.
- VIII. Να είναι μοναδικά παραδείγματα αντιπροσωπευτικών φάσεων της ιστορίας της Γης, σε συνδυασμό με την ιστορία της ζωής, σημαντικών σε συνάρτηση με την εξέλιξη γεωλογικών διαδικασιών για τη διαμόρφωση γεωσχηματισμών ή σημαντικών γεωμορφικών ή φυσιογραφικών χαρακτηριστικών.
- IX. Να είναι εξαιρετικά παραδείγματα σημαντικών οικολογικών και βιολογικών διαδικασιών υπό εξέλιξη στο πλαίσιο της ανάπτυξης οικοσυστημάτων χερσαίων, υδάτων, παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και κοινοτήτων φυτών και ζώων»
- X. Να περιέχει τα πιο αξιόλογα φυσικά ενδιαίτηματα για τη συντήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, καθώς και εκείνα τα είδη που απειλούνται με οικουμενική αξία από επιστημονική άποψη ή της διατήρησης του είδους.

Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της UNESCO, για να αναδειχθεί ένα μνημείο ή μια τοποθεσία εξέχουσας οικουμενικής αξίας, εκτός από τα προαναφερόμενα κριτήρια θα πρέπει να πληροί το κριτήριο της αυθεντικότητας (authenticity) και το κριτήριο της ακεραιότητας (integrity). Παράλληλα, οφείλει το κράτος να διαθέτει επαρκές σύστημα προστασίας και διαχείρισης για να επιτευχθεί η διαφύλαξή του (UNESCO, 2017).

Επιβάλλεται, λοιπόν, η διαφύλαξη της αισθητικής ακεραιότητας του πολιτιστικού αγαθού προκειμένου να γίνει κατανοητό και να συνδεθεί κοινωνικά με τον τόπο στον οποίο ανήκει. Από την άλλη, το πολιτιστικό ή φυσικό αγαθό πρέπει να παραμένει πλήρες και ανέπαφο για να γίνει αντιληπτό και να ερμηνευθεί μέσα από το συνδυασμό της οπτικής του ενότητας και ένταξης στο χώρο.

Κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καταθέσει αίτημα ένταξης νέων πολιτιστικών αγαθών στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, εφόσον πρώτα έχει υπογράψει τη Σύμβαση για την Προστασία Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς. Τα μέλη της Επιτροπής αποφασίζουν για την ένταξη του αγαθού σε συνεπικουρία με συμβουλευτικά όργανα πολιτισμού, όπως το International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, το International Council on Monuments and Sites και το International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΗΣ UNESCO

Η υποβολή των φακέλων για την ένταξη των τοποθεσιών στον Κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι ιδιαίτερα μακρόχρονη και πολυδάπανη. Οι τοπικοί φορείς που προωθούν τα αιτήματα προσδοκούν θετικά οφέλη από μια τέτοια αναγνώριση. (Kayahan&Vanblarcom, 2012).

5.1 Θετικές επιπτώσεις

Η αναγνώριση ενός μνημείου ή μιας τοποθεσίας ως δείγμα εξαιρετικής οικουμενικής αξίας έχει θετικό πρόσημο, καθώς αποτελεί την εθνική και πολιτιστική ταυτότητα ενός κράτους και συμβάλλει στην τόνωση του συλλογικού ιστορικού αισθήματος (Mizuho, 2011). Με αυτό τον τρόπο, διασφαλίζεται η αναγνώριση, ο σεβασμός και η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι πολίτες αντιλαμβάνονται την έννοια της ιστορικής συνέχειας και τη σύνδεση με το παρελθόν. Οι επισκέπτες ευαισθητοποιούνται σε θέματα προστασίας των μνημείων και γίνονται οι κληροδότες των πολιτιστικών αγαθών στους επιγόνους τους (Department for Culture, 2007).

Επιπρόσθετα, η εγγραφή ενός χώρου στον Κατάλογο της UNESCO αυξάνει τη φήμη του παγκοσμίως. Αυτό συνεπάγεται την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς του παγκοσμίως ως τουριστικό προορισμό με την αύξηση της ροής των επισκεπτών (Australian Government, 2019).

Η αύξηση της τουριστικής κίνησης έχει θετικό αντίκτυπο στην τοπική οικονομία, καθώς δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και τα έσοδα του κράτους αυξάνονται. Παράλληλα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η αυξημένη τουριστική κίνηση δεν είναι αναγκαία μόνο για τα μνημειακά σύνολα, αλλά και για το κοινωνικό ιστό. Ουσιαστικά, συμβάλλει στην αναβάθμιση και εξυγίανση των περιοχών μέσα στα οποία είναι ενταγμένα και τα προϊόντα της πολιτιστικής κληρονομιάς(Harrison&Hitchcock, 2005).

Τέλος, ο θεσμός των Μνημείων της Παγκόσμιας Κληρονομιάς λειτουργεί δεσμευτικά ως προς την αποτελεσματική προστασία τους από τις τοπικές και κρατικές αρχές. Τις περισσότερες φορές οι δράσεις των φορέων στρέφονται σε ολοκληρωμένα σχέδια διαχείρισης που περιλαμβάνουν την προστασία, την έρευνα, την επιστημονική τεκμηρίωση και την ανάδειξή τους (Seetharaman, 2016).

5.2 Αρνητικές επιπτώσεις

Παρά τα προαναφερόμενα θετικά στοιχεία από την ένταξη των Μνημείων στον Κατάλογο της UNESCO, υπάρχουν και αρνητικές επιπτώσεις για το ίδιο το μνημείο και την τοπική κοινωνία. Τα έσοδα μπορεί να αυξάνονται, αλλά από την άλλη ο μαζικός τουρισμός, η συμπεριφορά των τουριστών απέναντι στα μνημεία, η ανάπτυξη τουριστικών υποδομών σε αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και πιέσεις για γρήγορες και μη επιστημονικές αποκαταστάσεις των μνημείων αποτελούν κάποιους από τους ανθρωπογενείς κινδύνους που απειλούν τα μνημεία (Usborne, 2009).

Ωστόσο, το κύρος της UNESCO μπορεί να αποδειχθεί ανεπαρκές αρκετές φορές για την προστασία των μνημείων, καθώς ο διεθνής οργανισμός δεν έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει οικονομικές ή άλλες νομικές κυρώσεις. Για παράδειγμα, ο θεσμός δεν είναι σε θέση να προστατεύσει τα μνημεία σε ένοπλες συρράξεις και πολέμους. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα μνημεία ενός πολιτισμού γίνονται στόχος και καταστρέφονται σε ένδειξη επιβολής (π.χ. Αφγανιστάν, Συρία) (Seetharaman, 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που είναι συνυφασμένο με την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη των κρατών. Είναι ένας διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, ειδικά στον Δυτικό Κόσμο. Επίσης, παράλληλα αποτελεί μια πολύ μεγάλη βιομηχανία και σημαντικότερη πηγή εσόδων για τις τουριστικές χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα (Wikipedia, 2018).

6.1 Ο εννοιολογικός προσδιορισμός του τουρισμού

Η λέξη Τουρισμός προέρχεται από τη γαλλική λέξη *tour* και την αγγλική *touring* που σημαίνει περιήγηση.

Οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να οριστεί επακριβώς ο τουρισμός είναι πολλές. Στον επίσημο ορισμό από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, το 1981, ο τουρισμός «είναι οι δραστηριότητες των ατόμων που μετακινούνται και διαμένουν σε μέρη εκτός του καθημερινού τους περιβάλλοντος για λιγότερο από ένα έτος, για αναψυχή, επιχειρήσεις ή άλλους λόγους» (UNWTO, 2019).

Ο τουρισμός είναι και ο κόσμος της τουριστικής βιομηχανίας που περιλαμβάνει τα καταλύματα, τα μεταφορικά μέσα και όλα τα υλικά και άυλα αγαθά που προορίζονται για την κάλυψη των τουριστικών αναγκών των ανθρώπων (Δογάνη, 2008).

6.2 Οι Επιπτώσεις του Τουρισμού

Ο τουρισμός αποτελεί μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα είναι κεντρικός πυλώνας στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Στην Ελλάδα συνδέεται με ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων όπως τις υπηρεσίες καταλυμάτων και εστίασης, τις μεταφορές, το εμπόριο, τις κατασκευές, τις θέσεις εργασίας, αλλά και τις χρηματοοικονομικές εργασίες. Οι παράγοντες που ελκύουν τον τουρίστα στην Ελλάδα είναι τα πολιτιστικά μνημεία, το φυσικό περιβάλλον που συνδυάζεται με το καλό κλίμα (Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, 2012).

Η έννοια του τουρισμού συνυπάρχει και αλληλοεπηρεάζεται με την έννοια του πολιτισμού. Συγκεκριμένα:

- Παρά την εποχικότητα που δημιουργεί στην απασχόληση, έχει δημιουργήσει πολλές θέσεις εργασίας και έχει ενισχύσει την αυτοαπασχόληση.

- Στις περιοχές που αναπτύσσεται έχει ενισχύσει δυναμικά τις μικρές επιχειρήσεις με αποτέλεσμα την αύξηση των φορολογικών εσόδων.

- Συμβάλλει στην κατανόηση των πολιτισμών και στη διατήρηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Αρκετές φορές έχει διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στην ανάπτυξη των περιφερειών και γεωγραφικά απομονωμένων περιοχών με υποβαθμισμένο υπόβαθρο.

- Βελτίωσε το βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα ζωής με την αύξηση των εισοδημάτων, την απασχόληση και την ανάπτυξη υποδομής.

Πέρα όμως από τα θετικά στοιχεία που έχει ο τουρισμός, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι χώρες υποδοχής επηρεάζονται και αρνητικά από την ανάπτυξή του. Για παράδειγμα:

- Η αστικοποίηση που συνοδεύει τον τουρισμό επηρεάζει τις κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και τα έθιμα.

- Ο τοπικός πολιτισμός και η παράδοση εμπορευματοποιείται. Η ανάπτυξη του τουρισμού οδηγεί σε συστηματική προώθηση των δραστηριοτήτων και προϊόντων του τοπικού πολιτισμού με αποτέλεσμα να μετατρέπονται σε τουριστικά προϊόντα χαμηλής ποιότητας.

- Τα υψηλά εισοδήματα όσων εξασκούν τουριστικό επάγγελμα έχει οδηγήσει σε επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα. Η γεωργοκτηνοτροφία και βιομηχανία εγκαταλείπονται και τα μεσαία στρώματα ενισχύονται έναντι των αγροτικών (Υφαντίδου & Κώστα, 2015).

6.3 Ο Πολιτιστικός τουρισμός

Σύμφωνα με το ICOMOS (International Council of Monuments and Sites) «Πολιτιστικός τουρισμός» είναι ο κλάδος του τουρισμού που έχει σαν κύριο σκοπό τη συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες (εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος και του λαϊκού πολιτισμού (ICOMOS, 2019).

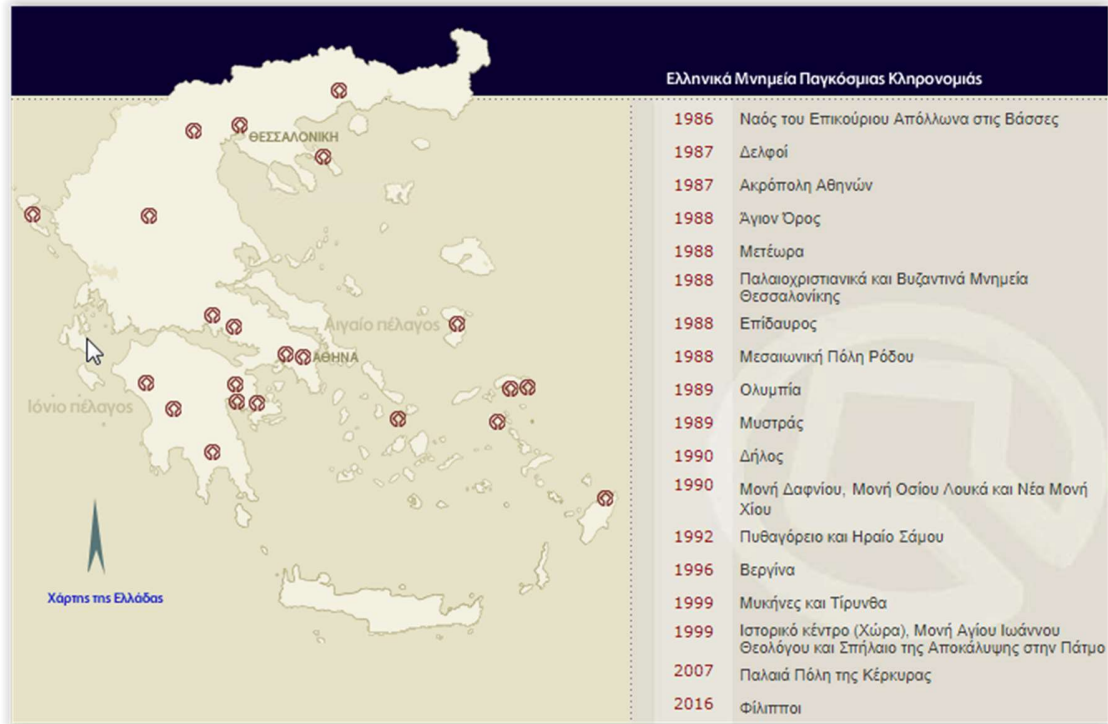
Βασικές αρχές για να είναι επιτυχημένος είναι:

- Γνωριμία με φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της τοπικής κοινωνίας
- Εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης
- Ευχάριστη εμπειρία του τουρίστα
- Συμμετοχή του τουρίστα στην υπεύθυνη συμμετοχή στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Αποτελεσματική αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς για μελλοντικές γενιές.

Ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές τουρισμού όπως ο τουρισμός πόλεων, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο γαμήλιος τουρισμός, ο κινηματογραφικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός κ.λπ. (Υπουργείο Πολιτισμού, 2018).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Ελληνικά Μνημεία που ανήκουν στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς



Ελληνικά μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς

Πηγή εικόνας: <http://odysseus.culture.gr/h/2/gh21.html> ημερομηνία προσπέλασης 14/04/2019).

Το 1981, η Ελλάδα έχει συνυπογράψει τη Συνθήκη της UNESCO για την προστασία και ανάδειξη μνημείων και των χωρών της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Με αυτή την ενέργεια έγιναν τα πρώτα βήματα για την ένταξη ελληνικών μνημείων στο διεθνές δίκτυο της UNESCO που εξασφαλίζει προστασία, παγκόσμια προβολή και χρηματοδοτικούς πόρους από διάφορα προγράμματα.

Η Ελλάδα έχει επιτύχει να συμπεριληφθούν στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς 18 πολιτιστικά ή φυσικά πολιτιστικά αγαθά που ξεχωρίζουν για την ιστορική, αισθητική και καλλιτεχνική τους αρτιότητα. Αυτά είναι:

1. Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσες (1986)
2. Αρχαιολογικός χώρος Δελφών (1987)
3. Αρχαιολογικός χώρος Ακροπόλεως (1987)
4. Αρχαιολογικός χώρος Επίδαυρου (1988)
5. Το Άγιο Όρος - Άθως (1988)
6. Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης (1988)
7. Μετέωρα (1988)
8. Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου (1988)
9. Αρχαία Ολυμπία (1989)

10. Μυστράς (1989)
 11. Μονή Δαφνίου, Μονή Οσίου Λουκά και Νέα Μονή Χίου (1990)
 12. Δήλος (1990)
 13. Πυθαγόρειον και Ηραίον Σάμου (1992)
 14. Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα, 1996)
 15. Ιστορικό κέντρο (Χώρα), Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, Σπήλαιο Αποκάλυψης στην Πάτμο (1999)
 16. Αρχαιολογικοί τόποι των Μυκηνών και της Τίρυνθας (1999)
 17. Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας (2007)
 18. Αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων (2016).
- Τα Μετέωρα και το Άγιο Όρος αποτελούν μεικτά μνημεία, δηλαδή συνδυασμό πολιτισμικών και φυσικών χαρακτηριστικών.

7.1 Μελέτη περίπτωσης : Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας



Η Παλιά Πόλη της Κέρκυρας

(Πηγή εικόνας: <https://whc.unesco.org/en/list/978/gallery/> ημερομηνία προσπέλασης 03/04/2019).

Η παλιά πόλη της Κέρκυρας, στο νησί της Κέρκυρας στα δυτικά παράλια της Αλβανίας και της Ελλάδας, βρίσκεται σε στρατηγική θέση στην είσοδο της Αδριατικής και έχει τις ρίζες της τον 8ο αιώνα π.Χ.

Η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας εντάχθηκε στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2007, βάσει του Κριτηρίου (iv), καθώς αποτελεί μοναδικό παράδειγμα τύπου κτηρίου, αρχιτεκτονικού ή τεχνολογικού συνόλου ή τοπίου που απεικονίζει σημαντικό στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας. Σε συνδυασμό με τις ενετικές οχυρώσεις, αλλά και το λιμενικό συγκρότημα δημιουργεί μια εικόνα σπουδαίας αρχιτεκτονικής που διατηρεί την αυθεντικότητα και την ακεραιότητά του. Αποτελεί ένα

μνημείο υψηλής ιστορικής σπουδαιότητας, το οποίο έχει μείνει αναλλοίωτο στο χρόνο (UNESCO, 2019).

Η αρχιτεκτονική της πόλης έχει βασιστεί σε δυτικά πρότυπα και η εικόνα που λαμβάνει ο επισκέπτης είναι το αποτέλεσμα της οικοδομικής δραστηριότητας του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, παρά τις αλλοιώσεις από τους βομβαρδισμούς του Δευτέρου Παγκόσμιου Πολέμου (Δήμος Κέρκυρας, 2019).

Η ευθύνη για την προστασία του μνημείου επιμερίζεται σε διάφορους φορείς και προκύπτει από διάφορα σχετικά διατάγματα. Στους φορείς περιλαμβάνονται το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ο Δήμος Κερκυραίων. Οποιαδήποτε παρέμβαση στο αρχιτεκτονικό τοπίο πραγματοποιείται μετά από έγκριση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κέρκυρας (Δήμος Κέρκυρας, 2019).

Η ένταξη της πόλης βασίστηκε σε Σχέδιο Διαχείρισης με σκοπό να συνδέσει την τουριστική εικόνα του νησιού με την πολιτιστική κληρονομιά. Το Σχέδιο συντάχθηκε το 2005 με πρωτοβουλία του Δήμου Κερκυραίων και το τμήμα Κέρκυρας ΤΕΕ. Στόχος ήταν η αποτελεσματική διαχείριση του μνημείου που θα εξασφάλιζε την προστασία και την προβολή του. Επίσης, σημασία δόθηκε στην βελτίωση και επίλυση λειτουργικών προβλημάτων (κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, νέος κανονισμός αστικής λειτουργίας) που εμπόδιζαν τους κατοίκους και τους τουρίστες να κατανοήσουν το μνημείο, αλλά και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς (Δήμος Κέρκυρας, 2019).

Η ένταξη της Κέρκυρας στον Κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς επηρέασε αναμφισβήτητα την περαιτέρω ανάπτυξή της. Συγκεκριμένα, διευρύνθηκε ο στόχος προσέλκυσης του τουρισμού, καθώς η Κέρκυρα απέκτησε διεθνές κύρος. Το μνημείο περιλαμβάνει αξιοθέατα πολιτιστικού, αρχαιολογικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος και αυτό συνέβαλε στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει μνημεία, μοναστήρια, κάστρα και να έρθει σε επαφή με βιωματικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις (Γρηγορίου, 2014).

Το πλήθος των επισκεπτών μπορεί να προσεγγίσει το νησί ακτοπλοϊκώς ή αεροπορικώς.

Το αεροδρόμιο Ιωάννης Καποδίστριας βρίσκεται 3 χλμ. νοτιοδυτικά από το κέντρο της πόλης. Εξυπηρετεί τακτικές και πτήσεις charter από ευρωπαϊκές πόλεις και πόλεις εκτός Ευρώπης. Οι τουριστικές αφίξεις είναι υψηλές κατά τη θερινή περίοδο, από τον Απρίλιο έως και τον Οκτώβριο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Fraport² οι αφιξοαναχωρήσεις το α' τρίμηνο του 2018 ανήλθαν στους 32.186 επισκέπτες έναντι 22.263 πέρυσι. Από την αρχή του χρόνου η συνολική κίνηση στο αεροδρόμιο παρουσιάζει θετικό πρόσημο του 37.5%. (Αρχείο, Η Κέρκυρα Σήμερα, 2018).

² Η Fraport AG είναι εταιρεία που δραστηριοποιείται στα εναέρια μέσα μεταφοράς και εδρεύει στην Φρανκφούρτη της Γερμανίας. Όσον αφορά την Ελλάδα, η Fraport Greece ιδρύθηκε το 2015 με αντικείμενο τη συντήρηση, λειτουργία, διαχείριση, βελτίωση και ανάπτυξη των 14 περιφερειακών αεροδρομίων στην Ελλάδα, για τα επόμενα 40 χρόνια. Η ανάληψη της λειτουργίας των αεροδρομίων από την Fraport Greece πραγματοποιήθηκε στις 11 Απριλίου 2017.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. "Αφίξεις στο αεροδρόμιο Ιωάννης Καποδίστριας" 2018 vs 2017.

KERKIRA AIRPORT "IOANNIS KAPODISTRIAS" - 2018 vs 2017										
Passengers	Domestic			International			Total			
	Month	2018	2017	%Δ	2018	2017	%Δ	2018	2017	%Δ
JANUARY	19,445	14,935	30.2%	158	0			19,603	14,935	31.3%
FEBRUARY	18,258	13,756	32.7%	30	12	150.0%		18,288	13,768	32.8%
MARCH	20,187	17,596	14.7%	11,999	4,667	157.1%		32,186	22,263	44.6%
TOTAL CFU	57,890	46,287	25.1%	12,187	4,679	160.5%		70,077	50,966	37.5%

Πηγή πίνακα: <https://old.kerkyrasimera.gr/index.php/el-gr/topika/tourismos/item/11503-methetiko-prosimo-oi-afikseis-sto-ioannis-kapodistrias-to-a-trimino-tou-18>

Το νέο λιμάνι της Κέρκυρας, χτισμένο δυτικά από το παλιό, εξυπηρετεί τα επιβατικά πλοία και κρουαζιερόπλοια, καθώς και τα φορτηγά πλοία. Έχει πορθμειακή σύνδεση με την Ηγουμενίτσα, την Ανκόνα, το Μπάρι, την Τεργέστη και τη Βενετία, ενώ δέχεται και μικρά πλοία από την Αλβανία και την Κροατία. Οι εταιρείες που λειτουργούν στην Κέρκυρα είναι η ANEK, η Blue Star Ferries και η Minoan Lines (Οργανισμός Λιμένα Κέρκυρας, 2019).

Για το 2019 παρατηρείται μικρή αύξηση στις αφίξεις των κρουαζιερόπλοιων που αναμένονται στο λιμάνι της Κέρκυρας. Συγκεκριμένα, αναμένονται συνολικά 418 κρουαζιερόπλοια με 784.357 επιβάτες έναντι 413 κρουαζιερόπλοιων με 735.832 επιβάτες που έφτασαν στο λιμάνι το 2018 (TravelNews, 2019).

Ο τουρισμός έχει συμβάλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνικής οικονομίας με την ανάδειξη των τοπικών προϊόντων, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά και με πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και οικολογικές δράσεις.

Για παράδειγμα, ο συνδυασμός της Παλιάς Πόλης με υποδομές όπως το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης και η διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων (φιλαρμονικά φεστιβάλ και εορταστικές εκδηλώσεις το Πάσχα) έχουν αυξήσει την ανταγωνιστικότητά της και τις τουριστικές αφίξεις από το 2010 και μετά (Γρηγορίου, 2014).

Επιπρόσθετα, η πόλη της Κέρκυρας απέκτησε δεσμούς με άλλες 256 πόλεις ίδιας κατηγορίας. Αποτελεί το μοναδικό ελληνικό μνημείο που είναι μια «ζωντανή πόλη» (Λαμπρόπουλος, 2013).

Παρά το διεθνές κύρος που απέκτησε η πόλη από την ένταξή της στον Κατάλογο και τις θετικές συνέπειες του τουρισμού, υπάρχουν ακόμα και ορισμένα αδύναμα σημεία. Ενδεικτικά αναφέρονται:

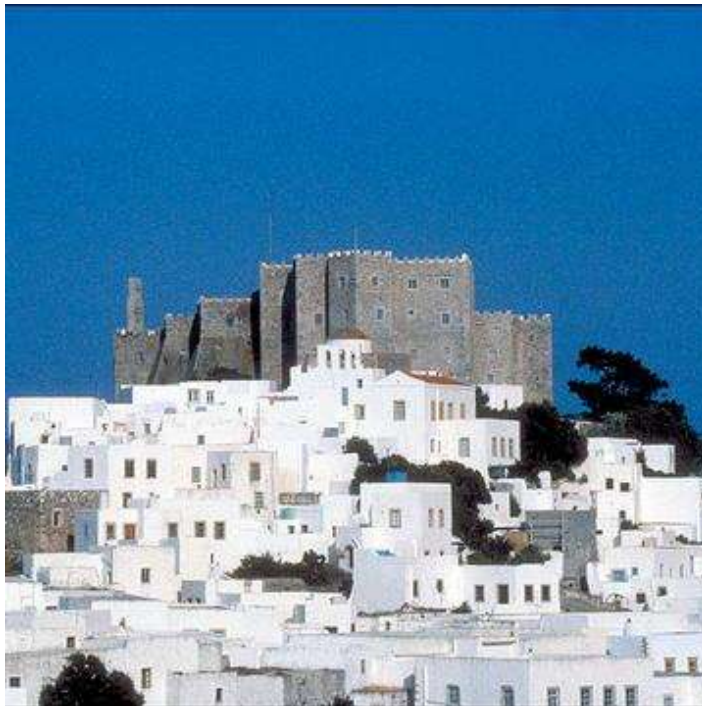
- οι μέτριες ή κακές υποδομές (καθαριότητα δρόμων, ηχορύπανση, ανεπάρκεια ή έλλειψη χώρων στάθμευσης, έλλειψη πεζοδρομίων, αποκλεισμός ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε κοινόχρηστους χώρους,

- η εποχικότητα του τουρισμού που δημιουργεί ανασφάλεια στις θέσεις εργασίας

- το υψηλό κόστος διατήρησης και προβολής του μνημείου που επιβαρύνει τον φορέα διαχείρισης, αλλά και τους ιδιοκτήτες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στην συντήρησή τους και συνήθως τα εγκαταλείπουν και τα παραμελούν

- η αλλοίωση της φυσιογνωμίας του μνημείου τα πρώτα χρόνια μετά την ένταξη αφού δεν εφαρμοζόταν το Σχέδιο Κανονισμού Αστικής Λειτουργίας (τοποθέτηση στεγάστρων, κλιματιστικών, έκθεση τουριστικών προϊόντων, επιγραφές καταστημάτων και τραπεζοκαθίσματα)

7.2 Μελέτη περίπτωσης: Το Ιστορικό κέντρο (Χώρα), η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, το Σπήλαιο Αποκάλυψης στην Πάτμο



Η Μονή του Αγίου Ιωάννη "ο Θεολόγος" και το Σπήλαιο της Αποκάλυψης στο νησί της Πάτμου

(Πηγή εικόνας: <https://whc.unesco.org/en/list/942/gallery/> ημερομηνία προσπέλασης 03/05/2019).

Η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο αποτελεί σημαντικό μοναστηριακό συγκρότημα. Είναι χτισμένη στην κορυφή του βουνού και περιβάλλεται από αμυντικό περίβολο που χρονολογείται από το τέλος του 11ου αι. μέχρι τον 17ο αι. Ο ιερός χώρος βρίσκεται σε πλήρη αρμονία με τη Χώρα, η οποία παρουσιάζει αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά με σεβασμό στην παράδοση. Πρόκειται για έναν οικισμό που συνδυάζει μορφολογικό, αισθητικό και καλλιτεχνικό πλούτο και δίνει την εικόνα ενός ενιαίου ισορροπημένου συνόλου (Κεφαλά, 2012).

Το Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου είναι το μοναδικό παράδειγμα στην Ελλάδα ενός οργανωμένου οικισμού γύρω από ένα οχυρωμένο μοναστικό συγκρότημα.

Το Ιστορικό κέντρο (Χώρα), η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, το Σπήλαιο Αποκάλυψης στην Πάτμο έχουν χαρακτηριστεί ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1999 βάσει των κριτηρίων (iii), (iv), (vi) σύμφωνα με τα οποία:

- αποτελεί μοναδική ή εξαιρετική μαρτυρία για κάποια πολιτισμική παράδοση ή πολιτισμού ζώντα ή εξαφανισμένου, καθώς η Χώρα αποτελεί έναν από τους ελάχιστους οικισμούς με συνεχή εξέλιξη από τον 12^ο αιώνα και μετά.

- αποτελεί μοναδικό παράδειγμα τύπου κτηρίου, αρχιτεκτονικού ή τεχνολογικού συνόλου ή τοπίου που απεικονίζει σημαντικό στάδιο της ανθρώπινης ιστορίας. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό ελληνικό θρησκευτικό κέντρο προσκυνήματος με αρχιτεκτονική σημασία.

- συνδέεται άμεσα ή απτά με γεγονότα ή ζώσες παραδόσεις, με ιδέες ή πεποιθήσεις, με καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά έργα εξαιρετικής παγκόσμιας αξίας. Στη Σπηλιά της Αγίας Άνας ο απόστολος Ιωάννης συνέγραψε το Ευαγγέλιο και την Αποκάλυψη (UNESCO, 2019).

Η ευθύνη για την προστασία του μνημείου επιμερίζεται σε διάφορους φορείς: το Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού με υπηρεσιακή μονάδα την Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ο Δήμος Πάτμου (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2019).

Ο αυθεντικός χαρακτήρας του οικισμού προστατεύεται από νομοθετικές ρυθμίσεις που εφαρμόζονται από το 1948 (χρονιά ενσωμάτωσης του νησιού στο ελληνικό κράτος). Η χρήση οικοδομικών τεχνικών παρόμοιων με των παραδοσιακών μεθόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί και η διατήρηση των μορφολογικών χαρακτηριστικών έχουν εξασφαλίσει την αυθεντικότητα του οικισμού. Σημαντική δράση είναι και η ενεργή μοναστική κοινότητα που διαφυλάσσει τόσο τον πνευματικό και καλλιτεχνικό θησαυρό, όσο και τις παλιές παραδόσεις και τελετουργίες του Βυζαντίου.

Μετά τον χαρακτηρισμό ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς η Πάτμος επιλέχθηκε από την Google Art για να ενταχθεί σε πρόγραμμα ψηφιακής περιήγησης. Οι online επισκέπτες μπορούν να θαυμάσουν τη Μονή με τα σπάνια κειμήλια της, αλλά και την σημαντική βιβλιοθήκη (<https://artsandculture.google.com/partner/patmos-monastery>).

Η είσοδος στη Μονή είναι ελεύθερη. Το εισιτήριο των 2 ευρώ καλύπτει την επίσκεψη στο Σκευοφυλάκιο.

- Ωρες λειτουργίας:

Χειμερινό: Αρχές Νοεμβρίου-Μάρτιο →ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 08:00-13:00

Θερινό: Μάρτιος-αρχές Νοεμβρίου →ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 08:00-13:30

και ΤΡΙΤΗ-ΠΕΜΠΤΗ - ΣΑΒΒΑΤΟ 16:00-18:00.

Το μνημείο διαθέτει πωλητήριο, χώρο υγιεινής, φυλάκιο και εκδοτήριο εισιτηρίων και η πρόσβαση γίνεται με όχημα μέχρι την είσοδο της Χώρας.

Επιπρόσθετα, η προαναφερόμενη αναγνώριση έβαλε την Πάτμο στο χάρτη των δημοφιλών τουριστικών προορισμών. Ο τουρισμός που έχει αναπτυχθεί είναι κυρίως ο θρησκευτικός, καθώς η Πάτμος αποτελεί ένα χώρο προσκυνήματος που προσφέρει την απαραίτητη γαλήνη και ηρεμία.

Ο λιμένας της Πάτμου λειτουργεί ως λιμάνι προσέγγισης, διαθέτοντας μια προβλήτα για την εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων. Η Πάτμος συνδέεται απευθείας με το λιμάνι του Πειραιά 3 φορές την εβδομάδα και η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 8 ώρες. Επίσης συνδέεται με άλλα νησιά της Δωδεκανήσου, και τη Σύρο με οχηματαγωγό και καταμαράν.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το λιμεναρχείο Πάτμου για το διάστημα από Ιανουάριο 2018 έως και το Δεκέμβριο 2018 αφίχθησαν και αναχώρησαν από το λιμάνι της Πάτμου 823 πλοία, κατάπλων, αναγράφονται επιβατηγά και οχηματαγωγά τα οποία μετέφεραν 59.494 επιβάτες καθώς και 5.641 οχήματα κυρίως ΙΧ. Επίσης είχαμε 343 αφίξο-αναχωρήσεις των καταμαράν (απόπλων και κατάπλων αναγράφεται) τα οποία μετέφεραν 26.321 επιβάτες. Όσον αφορά τα κρουαζιερόπλοια, αυτά έφτασαν τον αριθμό 123 και έφεραν στην Πάτμο 102.954 επιβάτες, ενώ προσέγγισαν και πρόσδεσαν στο λιμάνι της Πάτμου 882 ιστιοφόρα και θαλαμηγοί στα οποία επέβαιναν 7.676 άτομα (Πατμιακά Χρονικά, 2019). <https://www.patmostimes.gr/lifestyle0/11234-2018>

Παράλληλα, η ώθηση στην τουριστική κίνηση συνέβαλλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας με το άνοιγμα νέων εμπορικών καταστημάτων και χώρων υγειονομικού ενδιαφέροντος, χωρίς να παρατηρούνται σε μεγάλο βαθμό αλλοιώσεις και καταστροφές στο Μνημείο όπως στην περίπτωση της Κέρκυρας.

Επίσης, από το 2001 διοργανώνεται στο νησί το Φεστιβάλ Θρησκευτικής Μουσικής Πάτμου από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου. Το Φεστιβάλ ξεχωρίζει γιατί συνδυάζει την τέχνη της μουσικής με την πνευματικότητα και οι μουσικές βραδιές γίνονται στον ιερό χώρο του Σπηλαίου (Πανταζή, 2014).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ιερή Μονή Αγίου Ιωάννη Θεολόγου της Πάτμου εντάχθηκε στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία 2014-2020». Εγκρίθηκαν κονδύλια ύψους 985.000 ευρώ για την Εφορεία Αρχαιοτήτων των Δωδεκανήσων με σκοπό την αποκατάσταση των δωματίων της μονής Αγίου Ιωάννη Θεολόγου έκτασης 1.670 τ.μ., τη συντήρηση των τοιχογραφιών του ιερού βήματος, του καθολικού και της ιεράς τράπεζας, έκτασης 233 τ.μ. και την παραγωγή ενημερωτικού υλικού και βίντεο με τις εργασίες (Ιωαννίδης, 2019).

Ωστόσο και στην περίπτωση της Πάτμου, υπάρχουν κάποια αρνητικά σημεία που δεν έχουν λυθεί παρά την ένταξη του νησιού στον Κατάλογο της UNESCO. Συνοπτικά, αναφέρονται τα εξής:

- η πολυπλοκότητα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος που εμποδίζει την ύπαρξη ενός κεντρικού σχεδίου διαχείρισης.
- η έλλειψη ενός οργανωμένου σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικά φαινόμενα, καθώς η Πάτμος βρίσκεται σε ζώνη υψηλού σεισμικού κινδύνου.
- η ανεπάρκεια λειτουργικών βασικών υποδομών (κυκλοφοριακό, χώροι στάθμευσης, σύστημα αποχέτευσης και ύδρευσης).
- η εποχικότητα του τουρισμού.(Πατμιακά Χρονικά, 2019).

7.3 Μελέτη περίπτωσης: Οι Αρχαιολογικοί χώροι των Μυκηνών και της Τίρυνθας



Η Πύλη των Λεόντων

(Πηγή εικόνας : <https://whc.unesco.org/en/list/941/gallery/>, ημερομηνία προσπέλασης 01/05/2019).

Οι Αρχαιολογικοί χώροι των Μυκηνών και της Τίρυνθας βρίσκονται στην περιφερειακή μονάδα της Αργολίδας στην ΝΑ Πελοπόννησο. Πρόκειται για τα επιβλητικά κατάλοιπα δύο σημαντικών πόλεων του Μυκηναϊκού Πολιτισμού, γνωστές για τον τεχνολογικό, καλλιτεχνικό και πνευματικό πλούτο, που εξαπλώθηκαν στον Μεσογειακό κόσμο μεταξύ 1600 με 1100 π.Χ. Μοναδικά στοιχεία του Μυκηναϊκού Πολιτισμού είναι η μνημειακή αρχιτεκτονική, τα εντυπωσιακά έργα τέχνης, το ανακτορικό διοικητικό σύστημα και οι μαρτυρίες της ελληνικής γλώσσας που διατηρούνται σε πλάκες της Γραμμικής Β΄.

Η ακρόπολη των Μυκηνών κατείχε στρατηγική θέση στην Αργολική πεδιάδα την Ύστερη Εποχή του Χαλκού στην Ελλάδα. Είναι το βασίλειο του μυθικού Αγαμέμνονα και οι μύθοι που σχετίζονται με την ιστορία, τους ηγεμόνες και τα μέλη της οικογένειάς τους (όπως η Κλυταιμνήστρα, η Ιφιγένεια, η Ηλέκτρα, ο Ορέστης) που εμπνεύστηκαν ποιητές, συγγραφείς και καλλιτέχνες όλων των εποχών.



Η άνω ακρόπολη και ο δυτικός προμαχώνας από δυτικά

(Πηγή εικόνας :http://odysseus.culture.gr/h/3/gh3560.jsp?obj_id=2382, ημερομηνία προσπέλασης 01/05/2019).

Η ακρόπολη της Τίρυνθας βρίσκεται 20 χιλιόμετρα ΒΑ των Μυκηνών και είναι χτισμένη πάνω σε ένα χαμηλό λόφο στην είσοδο του Αργολικού κόλπου. Στα τέλη του 13^{ου} αιώνα π. Χ. ολοκληρώθηκε η οχύρωσή της με περίμετρο περίπου 750 μ. και με εντυπωσιακή τοιχοποιία πάχους 8μ. και ύψους 13 μ.. Μια κατασκευή που ξεπερνά τα ανθρώπινα μέτρα και έχει το χτίσιμο της έχει αποδοθεί στους Κύκλωπες (UNESCO, 2019) .

Εντάχθηκαν στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1999 βάσει των κριτηρίων: (i) Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός των Μυκηνών και της Τίρυνθας (Πύλη Λεόντων, ο θολωτός τάφος του Ατρέως, τα κυκλώπεια τείχη της Τίρυνθας) αποτελούν εξαιρετικά δείγματα της ανθρώπινης δημιουργικής διάνοιας.

(ii) Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός είχε σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη της κλασικής ελληνικής αρχιτεκτονικής και του αστικού σχεδιασμού.

(iii) Οι Μυκήνες και η Τίρυνθα αποτελούν σημαντικές μαρτυρίες για την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του μυκηναϊκού κόσμου.

(iv) Τα τεχνολογικά και αρχιτεκτονικά επιτεύγματα του μυκηναϊκού πολιτισμού έθεσαν τα θεμέλια για την εξέλιξη των μετέπειτα ευρωπαϊκών πολιτισμών

(vi) Η στενή σύνδεση των Μυκηνών, Τίρυνθας με τα Ομηρικά έπη επηρέασε βαθιά την ευρωπαϊκή λογοτεχνία για πάνω από τρεις χιλιετίες.

Και οι δυο τοποθεσίες διατηρούν χαρακτηριστικά που μεταδίδουν την Εξαιρετική Παγκόσμια Αξία. Η ακεραιότητά τους κληροδοτεί το πνεύμα του μυκηναϊκού κόσμου από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα. Το αυστηρό νομικό πλαίσιο με την απαγόρευση

ανέγερσης κτιρίων εντός των ορίων των χώρων και τη διατήρηση του γεωγραφικού χαρακτήρα της τοποθεσίας εξασφαλίζει την ακεραιότητα.

Παράλληλα, οι συστηματικές ανασκαφές και τα ερευνητικά έργα με σκοπό τη διεύρυνση της ιστορίας με βάση τα διεθνή πρότυπα, αλλά και οι απαραίτητες επεμβάσεις συντήρησης συμβάλλουν στην εξασφάλιση του ακεραίου του χαρακτήρα τους.

Επίσης, οι μελέτες που έχουν βασιστεί στην αρχή της αντιστρεψιμότητας που έχουν προηγηθεί στις παρεμβάσεις πάνω στα μνημεία εξασφαλίζουν και την αυθεντικότητά τους. Όλα τα έργα αποκατάστασης έχουν σεβαστεί και διατηρήσει όλα τα αρχιτεκτονικά στοιχεία της Μυκηναϊκής Εποχής (UNESCO, 2019).

Και οι δυο τοποθεσίες προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Αρχαιολογικού Νόμου 3028/2002. Με υπουργική απόφαση το 1964 καθορίστηκαν τα όρια του αρχαιολογικού χώρου των Μυκηνών και της ζώνης προστασίας στην Ακρόπολη, έξω από την οχύρωση και στον ευρύτερο χώρο με το φυσικό περιβάλλον. Αντίστοιχα, η ακρόπολη της Τίρυνθας προστατεύεται από υπουργικά διατάγματα 102098/4753 του 1956 και 12613/696 του 1991.

Υπεύθυνος για την προστασία και τη διαχείριση των χώρων είναι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού με αρμόδια περιφερειακή υπηρεσία την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας.

Από το 1998 βρίσκεται σε εξέλιξη το έργο «Συντήρηση-Στερέωση-Ανάδειξη των Μνημείων της Ακροπόλεως Μυκηνών και του Ευρύτερου Περιβάλλοντος Χώρου», το οποίο ανέλαβε αρχικά η Ομάδα Εργασίας Συντήρησης Μνημείων Επιδαύρου και στη συνέχεια η Επιτροπή Μυκηνών, που δημιουργήθηκε το 1999 από το Υπουργείο Πολιτισμού. Πραγματοποιήθηκαν έργα για την εύκολη προσβασιμότητα των μνημείων με εγκαταστάσεις για τους επισκέπτες (διαδρομές περιήγησης, σταθμοί, ενημερωτικό υλικό) (Υπουργείο Πολιτισμού, 2012).

Εντός του αρχαιολογικού χώρου βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκηνών που ιδρύθηκε το 2003 που διαφυλάσσει και προβάλλει αρχαιολογικό υλικό από τις ανασκαφές στην Ακρόπολη των Μυκηνών, την άμεση περιοχή και τον περιβάλλοντα χώρο.

Η Τίρυνθα εντάχθηκε στα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το Β΄ και το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με ενέργειες της Δ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, αρμόδιας περιφερειακής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και την άμεση υποστήριξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Καθοριστική ήταν η χρηματοδότηση του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου για μελέτες. Με ευθύνη της Διεύθυνσης Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού υλοποιήθηκαν εργασίες για τη διαμόρφωση του επισκέψιμου αρχαιολογικού χώρου (οργανωμένες διαδρομές, κτήρια εξυπηρέτησης των επισκεπτών, νέα είσοδο και χώρο στάθμευσης) (Υπουργείο Πολιτισμού, 2012).

Πρόσφατα, η Τίρυνθα εντάχθηκε στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία 2014-2020». Με κονδύλια ύψους 1 εκατ. ευρώ που θα διαχειριστεί η Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας θα πραγματοποιηθούν έργα στερέωσης και αποκατάστασης του ανατολικού τείχους, της εξωτερικής αυλής και της κιονοστοιχίας και θα τοποθετηθεί φωτισμός στην ανατολική πλευρά (Ιωαννίδης, 2019).

- Εισιτήρια για την Ακρόπολη των Μυκηνών, το θησαυρό του Ατρέως και το Μουσείο

Ολόκληρο: €12, Μειωμένο: €6
Νοέμβριος-Μάρτιος: 6 euro Απρίλιος-Οκτώβριος: 12 euro
Ενιαίο Εισιτήριο: Ολόκληρο: €12, Μειωμένο: €6

- Ώρες λειτουργίας
Χειμερινό: 8.30-15.30
Από 1/3/2019-31/3/2019 : 8.30-16.00
Θερινό: Απρίλιος-Αύγουστος: 08:00-20:00
1η Σεπτεμβρίου-15η Σεπτεμβρίου : 08:00-19:30
16η Σεπτεμβρίου-30η Σεπτεμβρίου : 08:00-19:00
1η Οκτωβρίου-15η Οκτωβρίου : 08:00-18:30
16η Οκτωβρίου-31η Οκτωβρίου : 08:00-18:00

Η πρόσβαση στο αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο πραγματοποιείται οδικώς με Ι.Χ., με λεωφορεία του ΚΤΕΛ, αλλά και με τουριστικά λεωφορεία. Υπάρχει χώρος στάθμευσης, πρόσβαση προς το Μουσείο και τις αίθουσες με ράμπες και ειδικά W.C για Α.Μ.Ε.Α. Παράλληλα, στο χώρο λειτουργεί πωλητήριο του ΤΑΠΑ και του ΟΠΕΠ, φυλάκιο και εκδοτήριο εισιτηρίων, χώροι υγιεινής, αναψυκτήριο και αίθουσα οπτικοακουστικών προβολών και διαλέξεων.

Το 2018, τον αρχαιολογικό χώρο Μυκηνών επισκέφτηκαν 495.993 έναντι 412.397 του 2017 με κορύφωση της τουριστικής κίνησης τον Απρίλιο. Ανοδική ήταν και η τουριστική κίνηση στην Τίρυνθα με 21.346 επισκέπτες έναντι 17.360 του 2017 (ΕΛΣΤΑΤ, 2018).

- Εισιτήρια για την Ακρόπολη της Τίρυνθας
Ολόκληρο: €4, Μειωμένο: €2
Νοέμβριος-Μάρτιος: 2 ευρώ Απρίλιος-Οκτώβριος: 4 ευρώ
Ενιαίο Εισιτήριο: Ολόκληρο: €4, Μειωμένο: €2

- Ώρες λειτουργίας
Χειμερινό: 8.30-15.30
Από 1/3/2019-31/3/2019 : 8.30-16.00
Θερινό: Απρίλιος-Αύγουστος: 08:00-20:00
1η Σεπτεμβρίου-15η Σεπτεμβρίου : 08:00-19:30
16η Σεπτεμβρίου-30η Σεπτεμβρίου : 08:00-19:00
1η Οκτωβρίου-15η Οκτωβρίου : 08:00-18:30
16η Οκτωβρίου-31η Οκτωβρίου : 08:00-18:00

Υπάρχει χώρος στάθμευσης, φυλάκιο/ εκδοτήριο εισιτηρίων, και χώροι υγιεινής. Στα αρνητικά στοιχεία του χώρου είναι η έλλειψη πρόβλεψης για πρόσβαση ΑΜΕΑ και αναψυκτηρίου.

Η ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων Μυκηνών και Τίρυνθας έδωσε σημαντική ώθηση στην τουριστική οικονομική ανάπτυξη όχι μόνο στις Μυκήνες και την Τίρυνθα, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή του Ναυπλίου και του Άργους.

Η ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων αύξησε το ατομικό εισόδημα των κατοίκων. Επιπρόσθετα, από το 1980 και μετά ο αριθμός των τουριστικών καταλυμάτων

σημείωσε μια αύξηση της τάξης του 30%. Ανάλογη αύξηση γνώρισαν και νέα καταστήματα ένδυσης, εστίασης και λαϊκής τέχνης.

Οι αρχαιολογικοί χώροι εισπράττουν από τα εισιτήρια ένα ποσό που ξεπερνά τα 2.000.000 ευρώ ετησίως. Η ένταξη των αρχαιολογικών χώρων στον Κατάλογο και η περαιτέρω αναγνώρισή τους παρέσυρε την τοπική ανάπτυξη με τη δημιουργία δύο σημαντικών κωμοπόλεων της Τίρυνθας και των Μυκηνών και με την ενίσχυση της πόλης του Ναυπλίου και του Άργους (Δήμος Άργους- Μυκηνών, 2015).

Παράλληλα, ο Δήμος Ναυπλιέων σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας διοργανώνει από το 2014 έναν ετήσιο πολιτιστικό θεσμό «Αύγουστος και Μνημεία». Πέντε αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία (Αρχαία Ασίνη, Ακρόπολη Μιδέας, Τίρυνθα, Ακροναυπλία και Παλαμήδι) ανοίγουν για το κοινό με ελεύθερη είσοδο και φιλοξενούν σπουδαίους καλλιτέχνες. Στόχος είναι η προσέλκυση των ντόπιων κατοίκων και τουριστών να επισκεφτούν τους χώρους και να απολαύσουν ποιοτικές μουσικές βραδιές (Δήμος Ναυπλιέων, 2018).

Τέλος, ο Δήμος Άργους-Μυκηνών έχει διοργανώσει ιδιαίτερες περιηγητικές διαδρομές από πλευράς φυσικής ομορφιάς, έτσι ώστε ο τουρίστας να έρθει σε επαφή με τα μνημεία της περιοχής και να βελτιώσει την υγεία του (Δήμος Άργους- Μυκηνών, 2015).

Ωστόσο, η βελτίωση του οδικού δικτύου που συνδέουν τις Μυκήνες με άλλους αρχαιολογικούς χώρους (Ακρόπολη Μιδέας, Ηραίο, Πρόσυμνα) θα ενίσχυε την κατανόηση των μνημείων, αλλά και την ευρύτερη περιοχή κατά την αρχαιότητα (UNESCO).

7.4 Μελέτη περίπτωσης: Η Ακρόπολη των Αθηνών



Αεροφωτογραφία του Παρθενώνα

(Πηγή εικόνας: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh3560.jsp?obj_id=2384 ημερομηνία προσπέλασης 10/03/2019)

Τα μνημεία της Ακρόπολης των Αθηνών αποτελούν καθολικά σύμβολα του κλασικού πολιτισμού. Στο δεύτερο μισό του 5^{ου} αι. π.Χ., με πρωτοβουλία του Περικλή και υπό την καθοδήγηση του γλύπτη Φειδία, μια ομάδα καλλιτεχνών μεταμόρφωσε το βραχώδες λόφο σε μοναδικό μνημείο εξαιρετικής τέχνης. Ο Παρθενώνας, τα Προπύλαια, το Ερέχθειο και ο ναός της Αθηνάς Νίκης που δεσπόζουν στον ιερό βράχο της Ακρόπολης αποτελούν τα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά και καλλιτεχνικά συγκροτήματα που κληροδότησε ο ελληνικός κλασικός πολιτισμός στον κόσμο. Επέζησαν από πολέμους, βομβαρδισμούς, σεισμούς, πυρκαγιές, φθορές, παρεμβάσεις και προσαρμόστηκαν με διάφορες χρήσεις σε όλες τις εποχές (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2012).

Η Ακρόπολη Αθηνών εντάχθηκε στη λίστα των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1987 βάσει των εξής κριτηρίων:

(i), Τα αρχιτεκτονήματα της Ακρόπολης των Αθηνών σε συνδυασμό με τη φυσικό περιβάλλον που συνθέτουν αποτελούν ένα μνημειώδες αριστούργημα μοναδικής ομορφιάς.

(ii) Τα μνημεία της Ακρόπολης έχουν εμπνεύσει όχι μόνο την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, αλλά αποτελούν υποδειγματικά πρότυπα και στη σύγχρονη εποχή.

(iii) Η Ακρόπολη των Αθηνών αποτελεί μοναδική μαρτυρία για τις θρησκείες της αρχαίας Ελλάδας. Από τους μύθους μέχρι και την θεσμοθέτηση της λατρείας, η πολυπλοκότητα και ο πλούτος της αθηναϊκής θρησκείας αποτυπώθηκε με τη μορφή ναών και βωμών. Ο Παρθενώνας αφιερωμένος στην θεά Αθηνά, την προστάτιδα της πόλης.

(iv) Η Ακρόπολη των Αθηνών απεικονίζει σημαντικές φάσεις της ιστορίας, καθώς ο βράχος κατοικείται ήδη από τα Νεολιθικά χρόνια (4000/3500-3000 π.Χ.).

(vi) Τα μνημεία του ιερού βράχου της Ακρόπολης αποτελούν απτές μαρτυρίες των κλασικών Ελλήνων πολιτικών (Θεμιστοκλής, Περικλής), της φιλοσοφικής σκέψης (Σωκράτης, Πλάτωνας), των επιτευγμάτων των αρχιτεκτόνων και καλλιτεχνών (Φειδίας, Αγοράκριτος, Ικτίνος, Καλλικράτης). Συμβολίζουν την πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας (Unesco, 2019).

Το μνημείο υπάγεται στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με την περιφερειακή υπηρεσία την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών. Η Ακρόπολη των Αθηνών λειτουργεί ως αρχαιολογικός χώρος από το 1833 μετά τη ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Ο Αρχαιολογικός νόμος 3028/2002 και υπουργικά διατάγματα προστατεύουν ισχυρά την Ακρόπολη και την περιφερειακή ζώνη με τον αστικό ιστό στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας.

Παράλληλα, το 1975 ιδρύθηκε η Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) με στόχο το σχεδιασμό, τη διεύθυνση και την εποπτεία των παρεμβάσεων σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων. Συγκεκριμένα, τα κύρια μέτρα προστασίας ακολουθούν τις αρχές του Χάρτη της Βενετίας και ήταν τα εξής:

• Μεταφορά και συντήρηση των πρωτότυπων γλυπτών στο Μουσείο της Ακρόπολης.

- Έρευνα και καταγραφή διάσπαρτων αρχιτεκτονικών μαρμάρων.
- Συντήρηση και αναστήλωση αρχιτεκτονικών μελών
- Διαμόρφωση πορείας επισκεπτών
- Διόρθωση παλαιότερων παρεμβάσεων βάσει της αρχής της αντιστρεψιμότητας
- Διακριτική αναστήλωση που συνάδει με μνημεία και δεν προκαλεί τον επισκέπτη.

Οι συνεχιζόμενες εργασίες αναστήλωσης και συντήρησης του χώρου που περιλαμβάνουν εργασίες στις διαδρομές και προσβασιμότητας του χώρου για ΑΜΕΑ. Παράλληλα, εκτελούνται επιστημονικές και γεωλογικές μελέτες για την προστασία του χώρου σε περίπτωση σεισμικής δραστηριότητας (ΥΣΜΑ, 2019).

Τα προαναφερόμενα έργα δεν αυξάνουν τόσο τη σταθερότητα και την ευκρίνεια των μνημείων, αλλά εξασφαλίζουν την οπτική επαφή του επισκέπτη με την τελειότητα των αρχαίων οικοδομικών τεχνικών. Παρά τις φθορές που έχουν υποστεί τα μνημεία από τις ανθρώπινες και φυσικές δυνάμεις, η Ακρόπολη των Αθηνών μεταδίδει απόλυτα τη μεγαλοπρέπεια και την ιδέα της Δημοκρατίας (UNESCO, 2019).



Σχέδιο διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου στη συμβολή των οδών Μακρυγιάννη και Διονυσίου Αρεοπαγίτου

Πηγή εικόνας:

[https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CF%80%CE%B5%CE%B6%CF%8C%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1/ημερομηνία προσπέλασης 10/03/2019](https://www.athenssocialatlas.gr/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF/%CF%80%CE%B5%CE%B6%CF%8C%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1/ημερομηνία%20προσπέλασης%2010/03/2019)

Σημαντικό ρόλο στην ανάδειξη της Ακρόπολης των Αθηνών διαδραματίζει το έργο «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας», κοινό πρόγραμμα των Υπουργείων Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας - Δημοσίων Έργων. Για την πραγματοποίηση του προγράμματος αυτού συστάθηκε το 1993 στο Υπουργείο Πολιτισμού το Γραφείο Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας.

Με τον όρο «Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων» εννοούμε τη δημιουργία ενός ενιαίου δικτύου στο οποίο κυριαρχούν τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι. Σε αυτά περιλαμβάνονται ελεύθεροι και κοινόχρηστοι χώροι, χώροι πολιτιστικών δραστηριοτήτων και αναψυχής, κοινωφελείς εγκαταστάσεις και επιφάνειες πράσινου.

Στόχος των αρχαιολογικών χώρων υπό ενοποίηση είναι:

- Χάραξη πορείας κίνησης επισκεπτών με επεξηγηματικές πινακίδες με παράλληλη δυνατότητα κίνησης ΑΜΕΑ.

- Βασικές υποδομές εξυπηρέτησης για επισκέπτες (τουαλέτες, χώροι στάσης, χώροι στάθμευσης, πωλητήρια)
- Επαρκή μέτρα ασφάλειας (φωτισμός, φυλάκια, φυλακτικό προσωπικό, ηλεκτρονικά συστήματα ασφάλειας)
- Φροντίδα και διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου (φυτοτεχνικές επεμβάσεις, καθαριότητα)
- Αναβάθμιση περιοχής με πεζοδρομήσεις, ανακαινίσεις κτιρίων
- Ανασκαφικές εργασίες όπου κρίνεται απαραίτητο
- Καθορισμός αρχαιολογικών ζωνών.

Οι επεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο Βόρειας και Νότιας Κλιτύος Ακροπόλεως βασίσθηκαν στις επιστημονικές μελέτες του Ι. Τραυλού και του Μ. Κορρέ για την αρχαία πολεοδομία της περιοχής καθώς και στην μελέτη Συνολικής Ανάδειξης του Αρχαιολογικού Χώρου, η οποία εκπονήθηκε επίσης στο πλαίσιο της Ενοποίησης με χρηματοδότηση από το Β' Κ.Π.Σ. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τουρισμός – Πολιτισμός και Γ' Κ.Π.Σ. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πολιτισμός) (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2002).

Το έργο που υλοποιήθηκε αφορούσε την πεζοδρόμηση των οδών Διονυσίου Αρεοπαγίτου και Αποστόλου Παύλου, αλλά και στους γύρω ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους που συνδέει το Ολυμπείο, την Ακρόπολη, το Διονυσιακό θέατρο, το λόφο του Φιλοπάππου, την Πνύκα, το λόφο των Νυμφών, την Αρχαία Αγορά, τον Κεραμεικό, το Ηρώδειο, αλλά και το Μουσείο της Ακρόπολης.

Οι προαναφερόμενες δράσεις σε συνδυασμό με την ίδρυση του νέου κτηρίου του Μουσείου Ακρόπολης το 2009 έδωσε σημαντική ώθηση στην βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη όπως μαρτυρούν τα νέα σημεία συνάντησης ή περισυλλογής γύρω από την Ακρόπολη με τα αναψυκτήρια, εστιατόρια και καταστήματα (Γαλάνη, 2004).

Η Ακρόπολη παραμένει ένα από τα κυριότερα τουριστικά αξιοθέατα παγκοσμίως. Στο πλαίσιο των World Travel Awards 2018, η Ακρόπολη βραβεύτηκε ως το κορυφαίο τουριστικό αξιοθέατο στην Ευρώπη (Εναλλακτική δράση, 2018).

Αναφορικά με τα στατιστικά στοιχεία της επισκεψιμότητας του Αρχαιολογικού χώρου της Ακρόπολης των Αθηνών, παρατηρείται μια σταδιακή αύξηση της τουριστικής κίνησης, όπως προκύπτει από την καταγραφή των εισπράξεων των τελευταίων τεσσάρων ετών από το 2014 έως και το 2018.

Ο μέγιστος αριθμός επισκεπτών αντιστοιχεί στους θερινούς μήνες με μέγιστες τιμές εισπράξεων τον Ιούνιο. Αντιθέτως, τους χειμερινούς μήνες παρατηρείται πτώση του αριθμού των επισκεπτών με επικρατέστερους μήνες χαμηλότερης επισκεψιμότητας τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο.

Πίνακας 2. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έτος	Ιαν.	Φεβ.	Μάρ.	Απρ.	Μάιος	Ιούν.	Ιούλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοέ.
2014	278.364	272.790	407.028	786.240	1.388.388	1.503.660	1.686.942	1.624.056	1.664.748	1.343.748	566.520
2015	320.934	350.040	480.516	969.366	1.578.912	1.746.198	1.734.978	1.700.286	1.638.012	1.321.116	471.474
2016	292.104	337.536	559.008	1.623.915	2.711.640	3.060.075	3.262.985	3.130.170	3.413.185	2.627.730	764.500
2017	411.950	372.845	610.425	2.407.745	4.737.745	5.086.785	5.637.400	5.861.490	5.302.285	4.489.810	1.181.770
2018	698.890	757.560	1.293.615	3.757.715	5.325.325	6.179.545	5.825.175	6.077.105	5.799.725	4.708.740	1.400.000

Πηγή πίνακα: *ΕΛΣΤΑΤ*

<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SCI21/2009-M04>

- Τιμές Εισιτηρίων

Ολόκληρο: €20, Μειωμένο: €10

Ισχύει για τον αρχαιολογικό χώρο Ακρόπολης και Κλιτύων

Ενιαίο Εισιτήριο: Ολόκληρο: €30, Μειωμένο: €15. Η διάρκεια του εισιτηρίου είναι 5 ημέρες. Ισχύει για: Ακρόπολη Αθηνών, Αρχαία Αγορά Αθηνών - Άρειος Πάγος, Αρχαιολογικό Μουσείο Κεραμεικού, Αρχαιολογικός Χώρος Λυκείου, Βιβλιοθήκη Αδριανού, Βόρεια κλιτύς Ακροπόλεως, Κεραμεικός, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς Αθηνών, Νότια Κλιτύς Ακροπόλεως Αθηνών, Ολυμπείο, Ρωμαϊκή Αγορά Αθηνών.

- Ώρες Λειτουργίας

08:00 - 20:00 (τελευταία είσοδος 19:30)

Ο αρχαιολογικός χώρος διαθέτει φυλάκιο/εκδοτήριο, πωλητήριο, υποδομές ΑΜΕΑ, αναψυκτήριο, χώρο υγιεινής και παρέχει τη δυνατότητα ξεναγήσεων.

7.5 Μελέτη περίπτωσης: Η αρχαία Ολυμπία



Αεροφωτογραφία του Αρχαιολογικού χώρου της Ολυμπίας

(Πηγή εικόνας: https://ilia-olympia.org/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AC-%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%BF-%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%88%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%B3%CF%85%CE%BC%CE%BD%CE%B1%CF%83%CE%AF/attachment/dcim100mediaadj_0024-jpg/ ημερομηνία προσπέλασης 01/03/2019).

Το ιερό της Ολυμπίας βρίσκεται στη ΒΔ Πελοπόννησο, στην κοιλάδα που δημιουργήθηκε από τη συμβολή των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου. Πρόκειται για ένα πανελλήνιο ιερό και έχει συμβάλει στην ιστορία του πολιτισμού ως το σημαντικότερο θρησκευτικό, πολιτικό και αθλητικό κέντρο. Τον 10^ο αιώνα π.Χ., η Ολυμπία έγινε το κέντρο λατρείας του Δία. Εκτός, από τα ιερά υπάρχουν και κατάλοιπα αθλητικών εγκαταστάσεων για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων που διοργανώνονταν κάθε τέσσερα χρόνια, αρχίζοντας από το 776 π.Χ. (Βικάτου, 2006).

Η ένταξη της Ολυμπίας στον Κατάλογο της Unesco ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς πραγματοποιήθηκε το 1989 βάσει των κριτηρίων:

(i) Η Ολυμπία περιλαμβάνει μια από τις σημαντικότερες συγκεντρώσεις αριστουργημάτων του αρχαίου Μεσογειακού κόσμου. Το περίφημο σύμπλεγμα του Ερμή και του Πραξιτέλη, μετόπες από το ναό του Δία, αετωματικά γλυπτά και άλλα έργα αποτελούν δείγματα εξαιρετικής γλυπτικής.

(ii) Ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας αποτελεί αρχιτεκτονικό πρότυπο και σε μεταγενέστερους χρόνους. Για παράδειγμα, ο ναός του Δία (470-457 π.Χ.) αποτελεί

πρότυπο των μεγάλων δωρικών ναών που ανεγέρθηκαν στην Πελοπόννησο, την Ιταλία και την Σικελία τον 5^ο π.Χ. αιώνα. Επίσης, η Ολυμπιακή Παλαίστρα για τη σωματική και ψυχική προετοιμασία των αθλητών αποτελεί τυπολογική αναφορά του Vitruvius στο «De Architectura».

(iii) Η Ολυμπία αποτελεί χώρο αδιάλειπτης κατοίκησης από τα νεολιθικά έως και τα βυζαντινά χρόνια.

(iv) Η Ολυμπία αποτελεί σημαντικό παράδειγμα πανελλήνιου ιερού της αρχαιότητας με μοναδικά κτίρια (ιερά, Βουλευτήριο, Πρυτανείο, ρωμαϊκοί ξενώνες, κατοικίες, αθλητικές εγκαταστάσεις) που ενσωματώνει θρησκευτικές, πολιτικές και κοινωνικές λειτουργίες.

(vi) Οι Ολυμπιακοί Αγώνες που αναβίωσαν τη σύγχρονη εποχή το 1896 είναι ένα γεγονός παγκόσμιας σημασίας που εκφράζει το ιδεώδες της ειρήνης, της δικαιοσύνης και της ευγενούς άμιλλας.

Το Υπουργείο Πολιτισμού με την αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία της ασκεί την εποπτεία στον χώρο. Ο χώρος προστατεύεται βάση του νόμου 3028/2002. Το μνημείο διαθέτει επαρκή αρχαιολογική ζώνη και διάφορες ρυθμίσεις προστατεύουν τυχόν ενέργειες για την ανάπτυξη του μικρού οικισμού της σύγχρονης Ολυμπίας.

Ο επισκέπτης μπορεί να έρθει σε επαφή με τις πνευματικές και ιδεολογικές αξίες του τοπίου. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν γεγονός διεθνούς φήμης και ως ένα ισχυρό brand name σε συνδυασμό με την αφή της Ολυμπιακής Φλόγας έχουν παγκόσμια εμβέλεια. Σημαντικό πλεονέκτημα για το χώρο είναι η άμεση γειτνίασή του με το Μουσείο που στεγάζει τη μεγαλύτερη συλλογή χάλκινων έργων τέχνης στον Ελλαδικό χώρο.

Στον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας, κατά το δωδεκάμηνο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2018 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017, παρατηρείται αύξηση των επισκεπτών κατά 0,6% στον αρχαιολογικό χώρο και 8% στο Μουσείο, ενώ οι εισπράξεις άγγιξαν το ποσό των 3.741.060 ευρώ.

Πίνακας 3. ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (2016, 2017, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017 & 2018)

I. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ					
Μουσεία - Αρχαιολογικοί Χώροι	2016	2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ		Μεταβολή 2018/2017
			2017	2018	
Γενικό σύνολο επισκεπτών (Α+Β)	14.080.639	16.524.557	16.524.557	18.603.282	12,6%
A. Μουσεία (Γ+Ε)	4.515.966	5.191.781	5.191.781	5.702.211	9,8%
Μουσείο Ακρόπολης	1.406.096	1.593.362	1.593.362	1.774.304	11,4%
Εθνικό Αρχαιολογικό	447.093	545.555	545.555	594.219	8,9%
Αρχαία Ολυμπία	124.136	145.118	145.118	156.658	8,0%
Παλάτι Ιπποτών (Ρόδου)	237.361	235.413	235.413	242.759	3,1%
Ηρακλείου (Κρήτης)	394.915	426.191	426.191	555.031	30,2%
Λευκού Πύργου	290.192	268.149	268.149	225.944	-15,7%
Δελφών	166.091	211.827	211.827	249.754	17,9%
Λοιπών μουσείων	1.450.082	1.766.166	1.766.166	1.903.542	7,8%
B. Αρχαιολογικοί χώροι (Δ+Ζ)	9.564.673	11.332.776	11.332.776	12.901.071	13,8%
Επιδαύρου ⁽¹⁾	375.437	469.060	469.060	548.900	17,0%
Ακροπόλεως Μυκηνών και Θησαυρού Ατρέα ⁽³⁾	342.854	412.397	412.397	495.993	20,3%
Ακροπόλεως Αθηνών ⁽²⁾⁽⁴⁾	1.807.580	2.766.218	2.766.218	3.150.604	13,9%
Σουνίου ⁽⁴⁾	222.800	259.709	259.709	306.665	18,1%
Ακροπόλεως Λίνδου	421.070	441.012	441.012	489.137	10,9%
Βασιλικό Τάφοι Βεργίνας	186.627	203.632	203.632	222.503	9,3%
Αρχαία Ολυμπία	423.474	481.252	481.252	484.238	0,5%
Κνωσού (Κρήτης)	611.455	634.710	634.710	855.663	34,8%
Φαιστού (Κρήτης)	77.071	95.182	95.182	134.538	41,3%
Αρχαία Κορίνθου ⁽¹⁾	153.307	191.836	191.836	196.944	2,7%
Μυστρά ⁽¹⁾	114.293	125.549	125.549	145.939	16,2%
Δελφών	290.705	345.804	345.804	405.947	17,4%
Λοιπών αρχαιολογικών χώρων	4.538.050	4.906.415	4.906.415	5.464.000	11,4%

Πηγή πίνακα :ΕΛΣΤΑΤ

Η τουριστική κίνηση που παρατηρείται στον αρχαιολογικό χώρο έχει σημαντικά αποτελέσματα στην οικονομική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Αρχικά, το ατομικό εισόδημα των κατοίκων της περιοχής αυξήθηκε. Ο αριθμός των τουριστικών υποδομών αυξήθηκε κατά 50% από το 1980. Παράλληλη αύξηση σημειώθηκε και στους χώρους εστίασης και καταστήματα ένδυσης και λαϊκών τεχνών (Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας, 2019). Επιπρόσθετα, η τουριστική κίνηση έδωσε ώθηση στην εξέλιξη της περιοχής της Αρχαίας Ολυμπίας σε ένα πολυδύναμο αστικό κέντρο με οικονομική, διοικητική και κοινωνική ανάπτυξη.

Τα μνημεία του χώρου χαρακτηρίζονται από ακεραιότητα και αυθεντικότητα. Διατηρούνται σε σχεδόν άθικτη κατάσταση από την αρχαιότητα σε συνδυασμό με το φυσικό περιβάλλον. Τα έργα αποκατάστασης έχουν πραγματοποιηθεί με επιστημονική δεοντολογία. Επίσης, από το 2008 η κυκλοφορία των οχημάτων έχουν περιοριστεί στο οδικό δίκτυο που διέρχεται του Κρονίου λόφου. Πρόκειται για μια ρύθμιση που προστατεύει τα μνημεία από δονήσεις, θορύβους και ρύπους.

Ωστόσο, η περιοχή απειλείται συχνά από πυρκαγιές και πλημμύρες. Το 2007 εκτεταμένες δασικές πυρκαγιές έθεσαν σε κίνδυνο τον αρχαιολογικό θησαυρό της περιοχής. Καταστροφές σημειώθηκαν στην παροχή ηλεκτρισμού, των αντλιών νερού του

πυροσβεστικού συστήματος. Ο χώρος επανήλθε στην πρότερη κατάσταση, καθώς πραγματοποιήθηκαν έργα αποκατάστασης του Αρχαιολογικού και Ευρύτερου Τοπίου της Ολυμπίας με την οικονομική υποστήριξη του ΥΠΠΟΑ, του Ταμείου Αλληλεγγύης, του Κοινοφελούς Ιδρύματος Ιωάννη Σ. Λάτση, της Eurobank, αλλά και με εθελοντικές ιδιωτικές προσφορές. Οι παρεμβάσεις αφορούσαν στην προστασία του εδάφους με ειδικές προδιαγραφές, αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα, με αποκατάσταση της βλάστησης με επιλογή φυτικών ειδών καθώς και διαμόρφωση του τοπίου (Λυριντζής, 2011).

Αξίζει να σημειωθεί, η κατασκευή του Ολυμπιακού Βοτανικού Κήπου στις βόρειες υπώρειες του Κρονίου λόφου και σε άμεση γειτνίαση με το Άλσος της Ολυμπιακής Εκεχειρίας και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας. Καταλαμβάνει χώρο εννέα στρεμμάτων και η δημιουργία του σε ένα χώρο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO με στόχο να λειτουργήσει σαν υπαίθριο μουσείο φυσικής ιστορίας κοντά στο Αρχαιολογικό Μουσείο και να καλύψει ανάγκες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης των κατοίκων. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να αντλήσει πληροφορίες για δενδρώδη, θαμνώδη και ποώδη είδη της Μεσογειακής Χλωρίδας (Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας, 2017).

- Τιμές εισιτηρίων

Ολόκληρο: €12, Μειωμένο: €6

Περιλαμβάνει την είσοδο στους εξής χώρους: 1. Αρχαιολογικός Χώρος Ολυμπίας 2. Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας, 3. Μουσείο της Ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αρχαιότητας και 4. Μουσείο της Ιστορίας των Ανασκαφών της Ολυμπίας

- **Ώρες Λειτουργίας**

Θερινό:

Από 19 Απριλίου 2019:

Καθημερινά (Δευτέρα - Κυριακή): 08.00-20.00

Οι δυνατότητες που περιέχει ο χώρος σε ΑΜΕΑ είναι: Επιστρωμένες διαδρομές για να έχουν εύκολη διακίνηση τα αναπηρικά καροτσάκια. Ράμπες (μία στην ΝΔ είσοδο της Άλτεως και μία στην Κρυπτή), ράμπες στις τουαλέτες και προβλέπεται να τοποθετηθεί μία ενημερωτική πινακίδα με το σύστημα Μπράιγ (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2012).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η συμβολή της προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση της πολιτιστικής πολιτικής, αλλά και στην εξέλιξη της κοινωνικής ζωής. Σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, οι ενέργειες οργανισμών και φορέων σε δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της αυθεντικότητας του μνημείου και στην επίτευξη της αναγνωρισιμότητάς του με απώτερο σκοπό την αξιόλογη σύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με το φυσικό περιβάλλον.

Αναμφίβολα, η ένταξη ενός μνημείου στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς δημιουργεί ένα ισχυρό brandname, το οποίο προσδιορίζει το τουριστικό προϊόν . Διαπιστώνουμε ότι και οι πέντε χώροι που εξετάσαμε παραπάνω έχουν ένα πλούσιο ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν και με την αναγνώρισή τους από την UNESCO, αυξήθηκε ο αριθμός των επισκεπτών, προσελκύοντας πλήθος τουριστών παγκοσμίως. Ο κάθε προορισμός μπορεί να συνδυαστεί με διαφορετικές δραστηριότητες π.Χ. στις Μυκήνες μπορεί να επισκεφτεί κάποιος τον αρχαιολογικό χώρο και παράλληλα να παρακολουθήσει μια θεατρική παράσταση στην Επίδαυρο ή να συνδυάσει τουρισμό χαλάρωσης στο Ναύπλιο.

Ωστόσο, η διεθνής προστασία δεν κατοχυρώνει πάντα στην πράξη τη διαφύλαξη των πολιτιστικών αγαθών , αφού τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο δεν εκτελούν τις υποχρεώσεις των Συμβάσεων.

Αν και η προστασία και η ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων που εξετάσαμε έχει πραγματοποιηθεί με ομαλό και επιτυχημένο τρόπο, χρειάζεται περαιτέρω προσπάθεια τόσο σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο για να γίνει η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς προτεραιότητα των πολιτών.

Για παράδειγμα, τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Περιφερειακής Ανάπτυξης θα πρέπει να συνδυάζονται με Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να προβλέπεται η ανάπλαση κατεστραμμένων περιοχών, η προστασία της ιστορικότητας του χώρου και η αναστρεψιμότητα των παρεμβάσεων.

Επίσης, απαιτείται στρατηγική συνεργασία επιστημόνων και ερευνητών για να υλοποιηθούν έργα που θα αντιμετωπίζουν την υπερβολική συγκέντρωση τουριστών με την υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης επισκεπτών με την κατασκευή έργων που θα ελέγχουν τον αριθμό των επισκεπτών και θα μειώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις της άφιξής τους στα μνημεία και σε ιστορικές πόλεις, όπως η Κέρκυρα.

Ακόμη, οι νέες τεχνολογίες με σχετικά μικρό κόστος μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολύ αποτελεσματικά σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού για την ανάπτυξη του

πολιτιστικού προϊόντος (προβολή τόπου και παρουσίαση πολιτιστικής κληρονομιάς, κατασκευή πολιτιστικών τουριστικών προϊόντων). Τέλος, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού σε συνεργασία με το Υπουργείο Τουρισμού θα μπορούσε να ενισχύσει την τουριστική ζήτηση μιας περιοχής με την εκμετάλλευση τουριστικών πόρων που βρίσκονται σε αδράνεια. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ισχυρές συνεργασίες μεταξύ Περιφερειών έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο αρχαιολογικών χώρων που θα συνδυάζουν περιπατητικά και ορειβατικά μονοπάτια. Με αυτή την πρόταση, ενισχύεται ο εναλλακτικός τουρισμός και προβάλλεται με πιο αποτελεσματικό τρόπο το πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Βικάτου, Ο. (2006). *Ολυμπία. Ο αρχαιολογικός χώρος και τα μουσεία..* Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών Α.Ε.
- ❖ Γαλάνη, Ν. (2004), «Πρόγραμμα Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας. Η Ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου της Πόλης», Οκτώβριος.
- ❖ Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. (2012). *Η Επίδραση του Τουρισμού στην Ελληνική Οικονομία.* Αθήνα: ΙΟΒΕ.
- ❖ Κόνσολα, Ντ. (1995) *Η διεθνής προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- ❖ Κόνσολα, Ντ. (2006) *Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- ❖ Κύρκος, Σ. (2008). *Η προστασία των πολιτιστικών αγαθών και της πολιτιστικής κληρονομιάς στον 21^ο αιώνα. Θεσμικές και νομοθετικές διαστάσεις .* Πάτρα: ΕΑΠ, ΕΔΥ, Κεφ.5.
- ❖ Κωστάκης, Μ. (2003). *Τουρισμός-Πολιτισμός, Η διεθνής εμπειρία.* Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης- Ινστιτούτο Επιμόρφωσης.
- ❖ Λυριντζής, Γ. (2011). *Τα Έργα Αποκατάστασης του Αρχαιολογικού και Ευρύτερου Τοπίου της Ολυμπίας.* Αθήνα: ΕΘΙΑΓΕ.

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- ❖ Αρχείο, Η Κέρκυρα Σήμερα. (2018). *Με θετικό πρόσημο οι αφίξεις στο Ίωάννης Καποδίστριας* το α΄ τρίμηνο του 18, διαθέσιμο στο <https://old.kerkyrasimera.gr/index.php/el-gr/topika/tourismos/item/11503-me-thetiko-prosimo-oi-afikseis-sto-ioannis-kapodistriass-to-a-trimino-tou-18>
- ❖ Γρηγορίου, Δ., (2014). *Ο πολιτιστικός τουρισμός ως πυλώνας ανάπτυξης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο: η περίπτωση της Παλιάς Πόλης της Κέρκυρας*, διαθέσιμο στο https://www.academia.edu/9303984/%CE%9F_%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9

<https://www.arkhaiolympia.gov.gr/>
<https://www.nafplio.gr/neamenu/ekdiloseismenu/4039-avgoustoskaimnhmeiastodimonafplieon.html>

- ❖ Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας. (2019), διαθέσιμο στο <https://www.arkhaiolympia.gov.gr/>
- ❖ Δήμος Ναυπλιέων. (2018), *Αύγουστος και Μνημεία*, διαθέσιμο στο <https://www.nafplio.gr/neamenu/ekdiloseismenu/4039-avgoustoskaimnhmeiastodimonafplieon.html>
- ❖ Δογάνη Ε., (2008). *Ανάπτυξη τουρισμού στην Ελλάδα*, πτυχιακή εργασία, ΤΕΙ Μακεδονίας, διαθέσιμο στο <http://eprints.teiko.gr/124/>
- ❖ Ελληνική Δημοκρατία, Μόνιμη αντιπροσωπεία της Ελλάδος στην Ουνέσκο. (2019). Η Ουνέσκο και ο ρόλος της, διαθέσιμο στο: <https://www.mfa.gr/missionsabroad/unesco/greece-in-organization/unesco-kai-rollos.html>
- ❖ Ελληνική Δημοκρατία, (2016). Νόμος 3028/2002., διαθέσιμο στο <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/el/gr/gr228el.pdf>
- ❖ ΕΛΣΤΑΤ. (2019), *Μουσεία και Αρχαιολογικοί χώροι (Επισκέψεις-Εισπράξεις)* διαθέσιμο στο <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SCI21/->
- ❖ Εναλλακτική δράση. (2018). *Η Ακρόπολη είναι το κορυφαίο τουριστικό αξιοθέατο της Ευρώπης για το 2018*, διαθέσιμο στο <https://enallaktikidراسi.com/2018/07/akropoli-einai-korifaio-touristiko-axiotheato-eurwpis/>
- ❖ Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας (2017). Ολυμπιακός Βοτανικό Κήπος, διαθέσιμο στο <https://ilia-olympia.org/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82/%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B2%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%AE%CF%80%CE%BF%CF%82/>
- ❖ Ιωαννίδης, Σ., (2019). *Φιλί ζωής για μνημεία της UNESCO, Η Καθημερινή*, διαθέσιμο στο <http://www.kathimerini.gr/1010925/article/politismos/eikastika/fili-zwhs-gia-mnhmeia-unesco>
- ❖ Οργανισμός Λιμένα Κέρκυρας, 2019. *Ιστορική Αναδρομή*, διαθέσιμο στο <https://www.corfuport.gr/%CE%BF-%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AE.html>

- ❖ Παιτσίνης Κώστας, Γ., Υφαντίδου, Γ. (2015). *Τουρισμός*. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Παιτσίνης Κώστας, Γ., Υφαντίδου, Γ. 2015. *Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 1. Διαθέσιμο στο: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/4257/2/02_chapter_1.pdf
- ❖ Παπακωνσταντίνου, Απ. (1999). *Η Σύμβαση της Γρανάδας για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και το Σύνταγμα*, διαθέσιμο στο <https://nomosphysis.org.gr/7027/i-sumbasi-tis-granadas-gia-tin-prostasia-tis-architektonikis-klironomias-kai-to-suntagma-martios-1999/>
- ❖ Πατμακά Χρονικά, (2019), διαθέσιμο στο <https://www.patmostimes.gr/lifestyle0/11234-2018>
- ❖ Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2012), *Μυκήνες*, διαθέσιμο στο http://odysseus.culture.gr/h/3/gh352.jsp?obj_id=2573
- ❖ Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2012), *Τίρυνθα*, διαθέσιμο στο http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2382
- ❖ Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2012) *Ακρόπολη Αθηνών*, διαθέσιμο στο http://odysseus.culture.gr/h/3/gh352.jsp?obj_id=2573
- ❖ Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2012) *Μονή Αγίου Ιωάννη θεολόγου*, διαθέσιμο στο http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1489
- ❖ Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2002). *Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας*, διαθέσιμο στο <https://www.culture.gr/el/service/SitePages/view.aspx?iID=2579>
- ❖ ΥΣΜΑ. (2019). *Ιστορικό αναστηλωτικών επεμβάσεων*, διαθέσιμο στο <https://ysma.gr/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BB%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CE%B5%CF%80%CE%B5%CE%BC%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD/>
- ❖ Australian Government, Department of the Environment and Energy.(2016). *Implications of World Heritage Listing*, διαθέσιμο στο <https://www.environment.gov.au/heritage/about/world-heritage/implications-world-heritage-li>
- ❖ Department for Culture, Media and Sport (Μεγ. Βρετ).(2008). *World Heritage for the Nation: Identifying, Protecting and Promoting our World Heritage*, διαθέσιμο στο https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78444/whconsultation_engversion.pdf
- ❖ ICCROM, διαθέσιμο στο <https://www.iccrom.org/>
- ❖ ICOMOS, διαθέσιμο στο <https://www.icomos.org/fr/>
- ❖ ICOM, διαθέσιμο στο <https://icom.museum/en/>
- ❖ Kayahan, B., Vanblarcom, B. (2012). *Cost Benefit Analysis of UNESCO World Heritage Site Designation in Nova Scotia*,

- διαθέσιμο στο <https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewjA4omsINPOAhVEaxQKHxULBEgQFghMMAc&url=https://www.rofea.org/index.php/journal/Djournal/26page/3Darticle/26op/3Ddownload/26path/255B%255D%3D99%26path/255B%255D%3D91&usq=AFQjCNHVZvteauqdVr27QIGNv5wY2jqCVQ&sig2=rr34Z2l-01IyOjNXD-WtUw&bvm=bv.129759880,d.d24>
- ❖ LAWSPOT. (2001). *Άρθρο 24- Σύνταγμα της Ελλάδος- Προστασία του περιβάλλοντος*, διαθέσιμο στο <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/syntagma-tis-ellados/arthro-24-syntagma-tis-ellados-prostasia-toy>
 - ❖ Seetharaman, G., (2016). *Why monuments would be worse off without the World Heritage status*, *The Economic Times*, διαθέσιμο στο <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/why-monuments-would-be-worse-off-without-the-world-heritage-status/articleshow/54757355.cms>
 - ❖ TICCIH. (2003). *Η ΧΑΡΤΑ ΤΟΥ ΝΙΖΗΝΥ ΤΑΓΙΛ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙΡΟΝΟΜΙΑ*, διαθέσιμο στο: <http://ticcih.gr/%CE%B7-x%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-nizhny-tagil/>
 - ❖ Travel News. (2019). *Κέρκυρα: Μικρή αύξηση στις αφίξεις κρουαζιερόπλοιων το 2019*, διαθέσιμο στο <https://etravelnews.gr/kerkyra-mikri-auxisi-stis-afixeis-krouazieroploion-to-2019/>
 - ❖ UNESCO. (2005). *Protecting Our Heritage and Fostering Creativity*, διαθέσιμο στο <https://en.unesco.org/themes/protecting-our-heritage-and-fostering-creativity>
 - ❖ UNESCO. (2019). *Παγκόσμια Πολιτιστική κληρονομιά*, διαθέσιμο στο http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm
 - ❖ UNESCO. (2006). *Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism*. Unesco, διαθέσιμο στο <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000159811>
 - ❖ UNESCO. (2017) *The Criteria for Selection*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/criteria/>
 - ❖ UNESCO. (2019) *Old Town of Corfu*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/list/978>
 - ❖ UNESCO. (2019). *The Historic Centre (Chorá) with the Monastery of Saint-John the Theologian and the Cave of the Apocalypse on the Island of Pátmos*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/list/942>
 - ❖ UNESCO. (2019.) *Acropolis, Athens*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/list/404>
 - ❖ UNESCO. (2019). *Archaeological Site of Olympia*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/list/600>
 - ❖ UNESCO. (2019). *Archaeological Sites of Mycenae and Tiryns*, διαθέσιμο στο <https://whc.unesco.org/en/list/941>
 - ❖ Usborne, S., (2009). *Is UNESCO damaging the world's treasures?*, *The Independent*, διαθέσιμο στο <https://www.independent.co.uk/travel/news-and-advice/is-unesco-damaging-the-worlds-treasures-1675637.html>

- ❖ Wikipedia. (2018). *Τουρισμός*, διαθέσιμος στο <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>